

In dit nummer:

- 143 Zeg het allen, dat hij leeft
J. Schelhaas
- 144 Geloof in Christus en euthanasie (3)
J.M. Mudde
- 146 Gemeente-zijn binnenstebuiten
J. Kranenburg
- 148 Asielzoekers en vluchtelingen
Ineke van Buren
- 150 Een prachtige serie
P.J. van Kampen
- 151 Economie speelt zending parten
Marjon Busstra
- 153 Ex Libris: Het huwelijksfeest
T. Hoekstra
- 154 Jeugdleidersconferentie
Nico Hollestelle

Opbouw

Tot opbouw van het gereformeerde leven

Geloven in de markt

gewoon interessant boekje van oud-parlementariër Thijs Wöltgens (PvdA), thans burgemeester van Kerkrade. 'De nee-zeggars, de politieke gevolgen van het economisch liberalisme' is volgens eigen zeggen een pamflet. En inderdaad, ondanks het hoge carnaval-gehalte van de auteur, staat het boekje vol met messcherpe woorden en vlammende betogen: tegen het neoliberalisme, tegen het individualisme en tegen het allesoverheersende marktdenken van onze tijd. Hoewel 'De nee-zeggars' niet zo makkelijk wegleeft geven de rondborstige beledigingen aan het adres van politici en economie het boek bepaald vleugeltjes.

Markt

Wat Wöltgens aan de kaak stelt is nogal wat. In de eerste plaats hekelt hij de voortdurende oproep tot aanpassing in naam van vage economische wetmatigheden. We hebben geen keus, zeggen politici. Maar dat is onzin: ze kiezen ervoor om geen keus te hebben. En blijkbaar kiezen alle politici daarvoor, want overal heersen dezelfde economische wetten. Daarom wordt 'van Zweden tot Zuid-Afrika dezelfde koers gevaren. Regeringen wisselen, politieke leiders komen en gaan, maar het beleid blijft onveranderd.

Vervolgens nagelt Wöltgens het moderne marktdenken aan de schandpaal. De marktideologie, zegt Wöltgens, verbiedt het de overheid om zwakkeren te beschermen. Dat zou die zwakkeren alleen maar lui maken en de zuivere marktwerking verstoren. En zo heeft het marktdenken het terrein van de moraal betreden. Begrippen als rechtvaardigheid en dienstbaarheid worden onderworpen aan de markt. En dat terwijl het marktmechanisme zelf gebaseerd is op schaarste,

en schaarste is – althans in economische zin – niets anders dan gecultiveerde hebzucht. Een mooi principe om je ethiek op te baseren.

Geloof

'De Nee-zeggars' is geen christelijk boek. Toch haalt Wöltgens regelmatig bijbelse beelden en motieven aan. Hoewel zijn parafrasen nogal rommelig zijn, wijzen ze de goede verstaander op een onthutsend feit: het evangelie van Jezus maakt gehakt van het moderne marktdenken. Jezus micro-ethiek (maar wat is micro?) staat haaks op de wetmatigheden van het economisch liberalisme. Maar vreemd genoeg zijn er nauwelijks christenen die daar consequenties uit trekken. Is het gek dat de christendemocratie in Europa niet meer geloofwaardig is? Klaarblijkelijk hechten de meeste christendemocraten meer geloof aan de markt dan aan de levende God. Wöltgens noemt het neoliberalisme dan ook een geloof. En tegenover dat geloof past iets dat wars is van marktdenken: een ideaal. Wöltgens roept op tot een moderne devotie die net als de middeleeuwse kloosterorden, onafhankelijk is van wereldse macht en geld. Hij zal dat wel overdrachtelijk bedoelen, maar ik zou dat wel wat letterlijker willen nemen. Tegenover het neoliberalisme als geloof past een ander geloof. Een beter geloof.

Thijs Wöltgens – De nee-zeggars, de politieke gevolgen van het neo-liberalisme – uitg. prometheus, Amsterdam.

door Benne Holwerda, Doorn

In de afgelopen week maakte een van de grootste verzekeraars van ons land zijn jaarcijfers bekend: een toename van de netto winst met twintig procent. Een bedrag met acht of negen nullen. Belangrijkste reden voor de winststijging, zoals een van de bestuurders van het concern fijntjes uitlegde, is de terugtrekkende overheid.

Nu is het natuurlijk de vraag waar al die nullen vandaan komen. Van de 'consument' vermoedelijk. Voor u en mij is dat misschien nog niet zo'n probleem, maar voor wie minder bedeeld is dan de Nederlands Gereformeerde *common man*, komen de klappen van de terugtrekkende overheid harder aan. Want niet alleen de ziektewet en de WAO gingen kortelings voor de bijl, ook in het openbaar vervoer, het onderwijs, de cultuur, de energievoorziening en de media doet de overheid flinke stappen achterwaarts. Om daarmee beleefd ruimte te maken voor 'de markt'. En de boodschap die opklinkt uit Haagse en Brusselse wandelgangen is dat dat veel beter is. Beter voor Europa en zo.

Kort geleden verscheen er een buiten-

Veertiendaagse uitgave van de
gereformeerde persvereniging opbouw

Redaktie

Drs. H. Algra
Ds. J. Bouma
T. Hoekstra
Drs. P.J. van Kampen
Ds. J.M. Mulder
Ds. K. Muller
Prof. mr. dr. J.J. Oostenbrink
Drs. W. Smouter
M.J.F. van der Wal
J. Westerkamp-Stegeman

Adres van de redaktie

Ds. K. Muller,
Oude Veenscheiding 15,
8446 LC Heerenveen.
Telefoon: 0513-620476
Telefax: 0513-627036.

Alle kopij dient uiterlijk dinsdags, in de week voorafgaande aan de week waarin Opbouw zal verschijnen, bij de redaktie binnen te zijn.

Kerknieuws/Onder andere(n)

M.J.F. van der Wal,
Brugakker 60-17,
3704 RA Zeist.
Tel. 030-6961525.

Abonnementen en ledenadministratie

M. van Veelen-Vreugdenhil
Administratie Opbouw
Hunze 16
2911 EH Nieuwerkerk aan den IJssel
Tel. 0180-320205.
Gironummer 404945 t.n.v.
Geref. Persvereniging Opbouw.

Lidmaatschap Persvereniging

Aanmelding door overschrijving van min.
f 25,- contributie op bovenstaand
gironummer.

Abonnementen

Het aanvragen of opzeggen van
abonnementen uitsluitend bij de
administratie. Abonnementen kunnen ieder
moment ingaan, doch slechts per 31
december eindigen. Opzeggen uiterlijk tot
15 november.

Abonnementsprijs

Bij vooruitbetaling te voldoen.
f 65,- per jaar of f 36,- per half jaar.
Voor studenten f 33,- per jaar.
Buitenland f 92,- per jaar of f 104,- per
luchtpost. Chequekosten buitenland: f 15,-.

Advertenties

Tarief: 65 ct. per mm. bij 45 mm. breed
(excl. 17,5% BTW).
Advertenties inzenden tot woensdag 8.30
uur, anderhalve week vóór
verschijningsdatum. Familieberichten
uiterlijk vrijdagmorgen, in de week voor
verschijning. Advertenties en
familieberichten rechtstreeks naar Nedag,
t.a.v. het bedrijfsbureau.

Technische realisatie

Nedag Grafisch bedrijf b.v.,
postbus 208, 3770 AE Barneveld,
tel. 0342-410760, fax 0342-492542.

Druk

'Steenbergen', Zeist.

Opbouw wordt gedrukt op
gerecycled papier.

Dit tijdschrift wordt ten behoeve van
iedereen, die niet op de gebruikelijke
manier kan lezen, uitgegeven op
geluidscassette en/of in braille
of grootletter. Informatie en opgave:
CBB, Christelijke Bibliotheek voor
Blinden en Slechtienden, Postbus 131,
3850 AC Ermelo, tel. 0341-551014.

ISSN 0030-3356

Kalender

van Ned. Geref. bijeenkomsten van
meer dan plaatselijk belang.
Opgave: telefoon 0513-620476;
telefax: 0513-627036; E-mail:
kmuller@epsilon.nl

- 9 mei S.E.V.-voorjaarsvergadering
in de Jeruzalemkerk te
Utrecht; aanvang: 19.30 uur
- 11 mei Zendingsvoorjaarsvergade-
ring Leerdam met samenwer-
kende kerken
- 11 mei Jaarvergadering S.O.S. te
Amersfoort
- 11 mei Landelijke conferentie COGG
in "De Aker", Putten
- 23 mei Predikantenconferentie in de
Tabernakelkerk te Apeldoorn;
onderwerp: "Kerkdienst tus-
sen traditie en toegankelijk-
heid"
- 3 okt. Vrouwencontactdag te Dron-
ten; info: 0321-314081
- 9 nov. Zendingsnajaarsvergadering
Leerdam met samenwer-
kende kerken

In de komende nummers (o.a.)

Age Romkes, Gedachten over 'Willow
Creek'
H.G. Bronsveld-Taute, Vluchteling en
gemeente

Oude jaargangen Opbouw

Af te halen: oude jaargangen Opbouw
1989 tot en met 1995.
H.J. Bouhuis, Kartinstraat 36, 2033
CP Haarlem

Een goeie tip

Geef vrienden of familie een half-
jaar OPBOUW cadeau. Bestel
een cadeaubon door f 25,-
over te maken op giro 404945
t.n.v. Opbouw, Nieuwerkerk/IJss-
sel, met vermelding: 'cadeaubon'.

Ontvangen boeken

R.A. Jongeneel,

Economie van de barmhartigheid.

Eeb christelijk-normatieve visie op economie.
272 blz., f 44,90
ISBN 9024277558
Uitg. Kok, Kampen

Anne van der Zee,

In de holte van Zijn hand.

Gods vaderhand voor jou en mij!
31 blz., f 15,-
ISBN 9071097277
Uitg. Drukkerij Bredewold, Wezep

Dr. H.J. Selderhuis e.a.,

Levenswoorden

Uitgave 1996
55 blz., f 13,90
ISBN 9029714034
Uitg. Kok Voorhoeve, Kampen i.s.m. Filippus, Arn-
hem

H. Folkers e.a.,

Ik geloof - deel 5b;

Werkboek voor catechisanten.
103 blz., f 13,90
ISBN 9060159942
Uitg. De Vuurbaak, Barneveld

Drs. R.H. Matzken,

**Neuro-linguïstisch programmeren in bijbels
perspectief.**

Amersfoortse studies no 21.
109 blz., f 19,95
ISBN 9050306497
Uitg. J.J. Groen en Zoon - Bijbel en wetenschap

Hallgrimur,

In de schaduw van Uw kruis.

(vertaling: Wim van Herpen en Johan Klein)
54 blz., f 19,95
ISBN 9050306454
Uitg. J.J. Groen en Zoon

Meint R. van den Berg,

Het huwelijksfeest.

144 blz., f 24,50
ISBN 9029713569
Uitg. Kok Voorhoeve, Kampen

A.A. Spijkerboer,

Een gehoorzame rebel.

Martin Niemöller op de kansel en op het podium
198 blz., f 29,50
ISBN 9024278341
Uitg. Kok, Kampen

**Contact Orgaan Gereformeerde Gezindte,
Wat zegt de bijbel over de kerk?**

Ecclesiologische consensus.
12 blz., f 2,95
Uitg. COGG, Burg. des Tombeplein 83, Apeldoorn;
giron., 4543194

Zeg het allen, dat Hij leeft

J. Schelhaas, Zwolle

Op het Zuidelijk halfrond viert men Kerst in de zomer en Pasen in de herfst. Dat zou voor ons hier in W.-Europa ook wel eens goed zijn. Nu is voor velen Pasen alleen maar voorjaarsfeest. De bomen krijgen weer bladeren, de door de lange winter bruine weiden worden weer groen, in de kinderboerderij zijn allerlei jonge dieren. Het feest van het terugkerende leven...!

Maar, in onze tijd van uitstervende plant- en diersoorten, vervuilde zeeën, kortom ons milieu-probleem, geeft de Natuur ons geen antwoord op de vraag: Is er nu nog wel toekomst? De Bijbel wel! Gods boek vertelt dit ongehoorde, dat Jezus, Die dood en begraven was, door de HERE uit de dood en het graf is opgewekt. (Rom. 8 : 34).

De apostel Paulus reist dan ook na zijn bekering stad en land af met dit opstandingsevangelie (1 Cor. 15 : 1): Christus is op de derde dag opgewekt! (vs. 4)

Eerst wilde hij niets van deze Messias weten. Wat heb je nu aan een Verlosser, Bevrijder, die dood en begraven is? Een mislukte Idealist aan een kruis, aldus ook een 20ste-eeuwse film.

Zo dachten ook de vrienden van Jezus. Even kregen we een visioen: Hij is het! Vijfduizend mensen krijgen brood. Zieken worden genezen. Een legioen duivels gaat op de vlucht. Doden worden levend.

Vele harten klopten van vreugde. Het Davidsrijk komt in zicht. Een nieuwe maatschappij van vrede en recht. Maar wat werd onze teleurstelling groot, zo klagen de Emmausgangers tegen Jezus (Luc. 24 : 21), de dood is het einde en het graf het laatste...

Hij leeft

Ineens echter grijpt de HERE je dan door Zijn Geest en Woord in je hart. Zo die lichtflits en die stem in het leven van Paulus op weg naar Damascus. En je wordt van Saulus de wereldverbeteraar tot Paulus de Apostel van Europa. En even radicaal als vroeger het tegendeel, verkondig je

nu: Jezus is het die gestorven is, maar wat meer is, die ook opgewekt is...: Hij is dus de Messias!

Ook onze levensweg leidt de HERE God op vaak ongedachte wijze. Je ontmoet een vriend(in). Je hoort een gospelsong. Peter Scheele sprak je aan in de winkelstraat. Vele manieren gebruikt God de Heilige Geest. Dikwijls heel gewoon je moeder die je voorlas uit de kinderbijbel.

Vindt u het ook zo bemoedigend, dat ondanks allerlei tegenkrachten, vandaag tot in Nepal en op N. Guinea toe miljoenen mensen geloven en belijden: Jezus leeft?! Eigenlijk kan niemand om Hem heen. Wat mij ook telkens weer opvalt, is, dat je in kranten-artikelen en T.V.-reportages wel veel kritiek hoort op het christendom (en soms terecht, vrees ik), maar haast nooit op Jezus. Voor mij altijd weer een bevestiging: Jezus leeft! Ik zou dus ook maar liever niet zozeer gelo-

Jezus is overwinnaar!

ven in een leer, maar in een Heer! Die leeft! Tegenwoordig tja!

Als dat n.l. niet waar zou zijn – dat Hij leeft! – berg dan je Bijbel maar op en vergeet Jezus. Wat heb je in wezen aan voorbijgangers? Herinnering. Mooie dingen hebben ze gezegd: Plato en Augustinus, Thomas à Kempis en Maarten Luther. Maar hoe kan ik nu leven?!

Wel, lees dat geweldige in 1 Cor. 15 : 20, dat alles doorbrekende „Maar nu, Christus is opgewekt...!” Ineens hoor je die Stem: Ik ben het Licht der wereld; Ik ben het Brood des levens; Ik ben dé Weg, dé Waarheid en hét Leven; Ik ben de Goede Herder; Ik ben de Opstanding en het Leven! Wij hebben een sprekende God! Jahwe = Hij is! Zo staat Jezus midden tussen ons in en zegt: Wie Mij volgt, zal in de duisternis niet wandelen, maar hij zal het licht des levens hebben. Wie in Mij gelooft, zal leven, ook al is hij gestorven. Mijn schapen horen Mijn stem en ze volgen Mij en Ik geef hun eeuwig leven...

Zeg het allen

Deze boodschap ... ik kan er met mijn verstand niet bij. Het is ongehoord en ongedacht. Maar als het niet waar zou

zijn, heeft ons gemeente-van-Jezus Christus-zijn geen zin en blijf je eeuwig zitten met je mislukkingen en je schuld en is met de dood alles uit. Nee, schrijft Paulus ons: Zo is het niet! Ik ben er zeker van, dat noch de dood, noch welke andere macht ook, ons zal kunnen scheiden van de liefde van God, die is in Jezus Christus onze Here! Allen zullen in Christus levend gemaakt worden (1 Cor. 15 : 22), want Zijn Koninkrijk is er en komt. De laatste vijand, die vernietigd wordt, is de Dood (1 Cor. 15 : 26). En dan komt het einde, dat tegelijk is ons nieuwe begin: God alles in allen! (vs. 28) Maar vaak lezen, mensen, dat geweldige Paasevangelie naar Paulus. Echte bevrijdingsprediking! Daar zit in het zekere geloof in de eind-overwinning van het Godsrijk, het nieuwe Jeruzalem, de nieuwe aarde zonder economische en sociale problemen van fabriekssluitingen en drugsgedogen. Nee, dat is niet alleen toekomst-muziek! Dit opstandingsgeloof geeft nu miljoenen mensen standvastigheid en moed en vertrouwen. Ineens blijkt er dan na vele jaren van communistische duisternis in China toch nog een gemeente van Jezus te zijn. Door dat geloof mogen ook wij, als christelijke minderheid in deze nachristelijke tijd, onze christelijke activiteiten voortzetten. Kleiner dan vroeger, minder triomfantalistisch(!), maar is dat erg? Wat waren het in Paulus' tijd voor mensen? Niet vele edelen, niet vele rijken... Maar de Jezus-beweging ... al zo'n twintig eeuwen! Moge er ook in het Nederland van nu een voorhoede zijn van mensen die geloven en werken vanuit deze zekerheid: Jezus leeft en wij met Hem! Ik kijk naar het T.V.-journaal. Bij de begrafenis van Rabin en Mitterrand zag je alle groten van deze wereld, machteloos tegen de dood... Over de Via Dolorosa liep eens een Man met een kruis. Machteloos? Uitzichtloos? Nee, op de derde dag stond Hij op! Helaas kan ik een ander het geloof niet aanpraten, maar je kunt er wel over vertellen: Wat een moed het geeft en wat een kracht het is in je leven! Daarom staat op de grafsteen van de Duitse opwekkingsprediker Blumhard uit de vorige eeuw: **Jezus is overwinnaar!**

Geloof in Christus en euthanasie (3)

door J.M. Mudde, Enschede

Wat kunnen wij leren van de rechtvaardigen die leden onder vijandschap van onrechtvaardige en goddeloze mensen, voor onze omgang met het lijden tgv ouderdom, slopende ziekten en ernstige handicaps in deze tijd? Op deze vraag wil ik in dit laatste artikel over 'Geloof in Christus en euthanasie' concreet ingaan.

Twee beperkingen moet ik mezelf overigens opleggen. De eerste is, dat het onmogelijk is om binnen het bestek van dit artikel recht te doen aan alle uitingen van geloof in lijden en hun betekenis voor ons. We kunnen slechts een zeer beperkte greep doen uit de talloze en heel verschillende stemmen die opklinken in de Schriften. Ik hoop dat de greep die ik gedaan heb voor de lezer een aanzet mag zijn om zelf in dit spoor verder denkend de Schriften te lezen. De tweede beperking is, dat ook dit artikel niet geschreven is met het oog op alle denkbare situaties waarin het verzoek om euthanasie kan opkomen. Ik heb me bewust beperkt tot wat m.i. vanuit bijbels oogpunt de *hoofdlijn* is. Vragen als 'Wat mag (nog) wel, wat niet (meer)?', heb ik laten liggen. Niet alleen omdat ik de deskundigheid mis om op dergelijke vragen in te gaan, maar ook omdat ik bewust voor een *pastorale* benadering en niet voor een *ethische* verhandeling, een *normatieve* benadering heb gekozen. Deze artikelen wijzen meer een weg waarop we – achter de Kerk van alle plaatsen en eeuwen aan – kunnen gaan, *dan een wet* die op allerlei verschillende personen en situaties van toepassing is.

Geen eigen rechter zijn

Uit die laatste opmerking mag overigens niet opgemaakt worden, dat er in de weg die de lijdende rechtvaardigen gegaan zijn, geen normatieve momenten zitten. Die zijn er wel, en kort wil ik bij een in mijn ogen voor het vraagstuk van de euthanasie niet onbelangrijk normatief moment de vinger leggen. Een doorgaande lijn in de houding van de rechtvaardige jegens zijn vijanden is, dat hij het recht niet in eigen hand neemt. Hij wil zichzelf niet verlossen

door onrecht met onrecht te beantwoorden, maar doet, weerloos en kwetsbaar als hij daarom is, een beroep op God. Deze houding maakt de rechtvaardige tot een ootmoedige, dat is iemand die zich in zijn uiterste nood helemaal terugtrekt op God, zijn enige helper, de enige Rechter. Die houding, geen eigen rechter zijn ('Wreekt uzelf niet geliefden'), maar het recht in Gods handen leggen ('laat plaats voor de toorn, want Mij komt de wraak toe'), is kenmerkend voor de rechtvaardige. Dit geeft hem daarom iets wachtends, iets verwachtends. Je kunt zijn houding typeren als een van verlangend uitzien naar de HERE doortrokken lijdelijkheid: 'Wees stil voor de HERE en verbeid Hem.' (Ps. 37 : 7). Zo geeft de ootmoedige zich-

**Ootmoed:
een van verlangend
uitzien naar de
HERE doortrokken
lijdelijkheid**

zelf uit handen, legt hij zijn lot in de handen van God. Het is deze houding van ootmoed waarvan ik me afvraag of we die ook niet op onze omgang met lijden door ernstige ziekte moeten overbrengen. Ook ernstige ziekte en ouderdom zijn vijanden, je kunt ze haten. En het ligt dan niet ver om in het geding met hen d.m.v. actieve euthanasie het recht in eigen hand te nemen. Maar m.i. wijst de stijl van de ootmoed een andere weg. In dit verband wil ik opnieuw Prof. Knol aanhalen die schreef 'dat er in religieus en ethisch opzicht een principieel verschil is tussen het staken van een behandeling en het beëindigen van het leven door een behandeling.' Ook als dit verschil in de medische praktijk soms *flinterdun* is, – soms bepaald ook niet! – lijkt deze opvatting mij teruggaan op een religieuze grondhouding die kenmerkend is voor de rechtvaardige. Daarin zie ik dus een voor ons normatief element liggen. Maar om dat normatieve element is het me deze reeks niet allereerst te doen. Wat we immers zo hard nodig hebben op de weg van het lijden is niet alleen een antwoord op de vraag wat mag en wat niet,

maar ook op de vraag of het lijden opgebracht kan worden, en zo ja, *hoe*. Omgang met lijden is niet alleen een kwestie van ethiek, maar niet minder een kwestie van pastoraat. En het is m.n. hier dat we steun kunnen vinden bij de wijze waarop de rechtvaardigen hun lijden doorstonden. Puntsgewijs wil ik een aantal gegevens die m.i. van belang zijn voor de bezinning op euthanasie in de gemeente van Christus aanstippen.

1. Klagen mag

Laat je de gebeden van de Bijbel op je inwerken, dan word je getroffen door de ruimte die de rechtvaardigen krijgen om hun klacht te uiten. De volle breedte van hun lijden – lichamelijk, psychisch, sociaal, religieus – mogen zij tot in detail voorleggen aan God, verg. bijv. Ps. 22 : 2-22. En zelfs de verschrikkelijkste diepten van het menselijke lijden krijgen via de rechtvaardigen stem in de Schriften. Ik denk dan aan de noodkreet van een Job (Job 3), een Elia (1 Kon. 19 : 4) en een Jeremia (Jer. 20 : 14-18), die door hun lijden zozeer naar de grens van het bestaan zijn geduwd, dat de duisternis van de dood hun liever is dan het licht van het leven, zoals dat ook het geval is met mensen die om euthanasie vragen. Geen enkele klacht van de rechtvaardigen wordt door de Schrift onder censuur geplaatst. Zelfs als rechtvaardigen in hun klagen te ver gaan – zoals de HERE vindt van een Job en een Jeremia – wordt de klacht zelf ongecensureerd doorgegeven. De HERE zij dank daarvoor.

Uit deze grote ruimte die de klacht krijgt, blijkt, dat klagen mag. Een mens hoeft z'n stand niet op te houden bij God. Hij mag zich uiten zoals hij zich voelt: teleurgesteld, ontmoedigd, wanhopig, opstandig. Het is de HERE liever dat wij tegen Hem protesteren, dan dat wij Hem negeren.

Maar, zal iemand vragen, wat heeft dit gegeven met euthanasie te maken? Wel, het uiting geven aan je moeite, vrijuit klagen, het *benoemen* van je ellende, kan het begin zijn van greep krijgen op je ellende. Op het onge-noemde en onbenoemde krijg je geen greep, geen vat. Verzwegen nood leidt tot zoiets als hooibroei in je hart (Ps. 39 : 3,4). Van deze bijbelse ruimte voor de klacht kunnen wij m.n. in Nederland nog wel wat leren. Het klimaat in Nederland is nogal *klaag-vijandig*. Je mag wel ziek zijn, maar niet klagen. „Niet klagen, maar dragen.”, een typisch Hollandse zegswijze.

'Jeremieren' – ja, het klagen van Jeremia is spreekwoordelijk geworden – heeft een negatieve bijklank. Een afwijzende houding jegens de klager klinkt erin door. Maar juist die afwijzing kan een oorzaak zijn van nog erger gevoelens van eenzaamheid en zinloosheid. En dat die gevoelens de roep om euthanasie versterken kunnen moge duidelijk zijn. Bij de HERE is dat anders. Klagen mag. Spreek je maar uit, dan proberen we er samen greep op te krijgen.

2. Medemenselijkheid

Hiermee te verbinden valt, dat het een van de grootste noden van de rechtvaardige is, dat mensen hem links laten liggen. Hoe dikwijls geven de psalmdichters niet aan, dat allen zich tegen hen keren, ja, dat zelfs vrienden hen verlaten hebben. Hieruit blijkt, dat het lijden van een mens ten eerste wordt versterkt als hij verstoken blijft van medemenselijkheid. Ik geloof dat je dit ook mag omkeren. Het je als mens gedragen weten door een (bid-dende) gemeenschap van zorgvuldig meelevende mensen helpt, ook als dat het lijden zelf niet opheft. Mee-lijden en mee-leven lossen het lijden niet op, maar maken de last wel dragelijker. Anderen kunnen je overeind houden door er voor jou te zijn. Het is in dit verband dat ik wil wijzen op de belangrijke rol die *hospices* (huizen voor terminale patiënten) in Engeland spelen. In Nederland is het hospice

Op het ongenoemde en onbenoemde krijg je geen vat

van *Kuria* in Amsterdam hiermee vergelijkbaar. Hoewel de medemenselijkheid die daar in praktijk gebracht wordt niet impliceert, dat er nooit om euthanasie gevraagd wordt, is het een feit, dat het verblijf in de hospices de roep om euthanasie zeer sterk doet verminderen.

3. In gesprek blijven

Naast uitingen van angst, pijn en wanhoop vinden we in de klacht van de rechtvaardige ook uitingen van geloof en hoop. Eigenlijk is elke aan God geadresseerde klacht al een uiting van geloof en hoop. Het opmerkelijke van deze geloofsuitingen is echter, dat ze de ziele-nood soms (verg. bijv. Ps. 56 : 1-12), maar zeker niet altijd (verg. bijv. Ps. 55) opheffen. Het is dus niet zo dat het gemiddelde van 'nood' en 'geloof' 'berusting' is, of zoiets. Het

misschien wel meest aangrijpende voorbeeld hiervan is het reeds vermelde gebed van Jeremia in Jer. 20, dat, na een moment van triomferend geloof, *eindigt(!)* met enkele zinsneden waaruit blijkt dat Jeremia zich in een diepe geestelijke depressie bevindt. Het gebed biedt niet altijd uitkomst. Toch, en dat kenmerkt de rechtvaardige, volhardt hij in het gesprek met God. Dat is wezenlijk voor het lijden van de rechtvaardige, dat het in gesprek met God doorstaan wordt. Blijf in je lijden in gesprek met God, roept 'de wolk van getuigen' ons toe. Blijf bidden. En vaak, jazeker, *vaak* zie je dan dat de HERE God op een gegeven moment in gesprek gaat met jou ... Dat Hij op Zijn wonderlijke wijze kracht aan je geeft om je kruis te dragen, dat je zijn hand op je schouder voelt. Blijf dat van Hem verwachten en houd Hem eerbiedig aan Zijn belofte, dat Hij in antwoord op het gebed een vrede zal geven die alle verstand te boven gaat, zoals dat ook bij Jezus Christus was, wiens verschrikkelijke strijd in de hof van Gethsemane uitmondde in vrede. Hoewel het altijd een wonder is om te zien dat iemand die vrede krijgt, betekent dit niet, dat het ontvangen van die vrede volstrekt ongrijpbaar is. Mijn ervaring is, dat ook woorden uit de Heilige Schrift kunnen helpen het zicht op God te vinden. Woorden die je ook helpen een ander zicht te krijgen op je zelf en je ziekte. Met enkele van die Schriftwoorden wil ik deze artikelen afsluiten.

4. De HERE is mijn eer

Een van de meest opvallende trekken in de Schriften is, dat de rechtvaardige zich door de vijand ongelooflijk gekleineerd en vernederd voelt. 'Ik ben een worm en geen man, een smaad voor de mensen en veracht door het volk.' zegt de dichter van Ps. 22. Het is ontorend een speelbal van anderen te zijn en een voorwerp van spot. Maar de afbraak van het lichaam en de aftakeling van de geest door een slopende ziekte of een handicap zijn – op een andere manier – ook ontorend, vernederend. Gevoerd moeten worden, door een ander uit je ontlasting gehaald moeten worden, heeft iets mensonwaardigs. En steeds vaker lees ik, dat het probleem dat aan euthanasie vooraf gaat niet zozeer een *pijnprobleem* is als wel een *waardigheidsprobleem*. Dat lijkt me niet onwaarschijnlijk. Ten eerste, omdat de afbraak van het lichaam mensontorend is, en ten tweede omdat in de

body-cultuur die onze samenleving is een gaaf lichaam en een onafhankelijke persoonlijkheid belangrijke waarden zijn. Maar hoe ga je hier mee om? In Ps. 3 belijdt de door zijn vijanden als verachtelijk en minderwaardig afgeschilderde rechtvaardige: De HERE is mijn schild, mijn eer! De HERE is mijn eer betekent, dat de dichter van deze psalm zijn waardigheid niet ontleent aan de waardering die hij krijgt van zichzelf of zijn medemensen, maar aan de HERE. De HERE, die machtige God, mijn aanzien ligt in Hem. Zoals een kind kan groeien vanwege het aanzien dat zijn ouders hebben, zo groeit de dichter op verdiepte wijze boven zijn vijanden uit dankzij het feit dat de HERE zijn God is. Zo kan ook in ernstige ziekte de HERE Zelf je laatste plekje waardigheid zijn. Maar dat kleine plekje waardigheid kan dan ook alles betekenen. Zelfs zoveel, dat Paulus ergens van zichzelf kan zeggen dat hij *niets* heeft, maar *alles* bezit (2 Kor. 6 : 10).

5. Anders kijken

Enigszins in de lijn hiervan ligt het, dat de Schrift je helpt om door de ogen van het geloof naar je ontlusterde 'ik' te kijken. Kijken naar jezelf, naar de medemens door de ogen van het geloof doet anders kijken. Wij mensen zijn niet wat wij zijn in de ogen van onze medemens. Wij mensen zijn zelfs niet wat wij zijn in de ogen van onszelf. Wij mensen zijn pas werkelijk wat wij zijn in de ogen van God. En Gods ogen zien anders. Een prachtig voorbeeld hiervan is te vinden in Ps. 92 : 14,15. Van de rechtvaardige staat daar geschreven: Geplant in het huis van de HERE, groeien zij in de voorhoven van onze God. Zij zullen in de *ouderdom* nog vrucht dragen, *fris en groen* zullen zij zijn'. Wanneer je met enkel menselijke ogen naar sommige oudere medemensen kijkt, kan dit Schriftwoord cynisch overkomen. Wat je fris en groen noemt ... Maar het is maar met welke ogen je kijkt. Een door ouderdom uitgeleerd mens is in Gods ogen fris en groen, wanneer hij of zij met de soms minimale vermogens die er zijn verkondigt 'dat de HERE waarachtig is, mijn rots in wie geen onrecht is.' (Ps. 92 : 16). Die belijdenis maakt de oude-van-dagen frisser en groener dan de flitse jongen die er prat op gaat, dat hij alles doet wat God verboden heeft. In deze *bijbelse* zin fris en groen kan dus ook de mens zijn die gesloopt wordt door kanker of door MS, of aids. In Gods ogen zijn we niet wat we dan van onszelf

denken. Meer dan eens heb ik gemerkt dat ook het verhaal van 'het penningsske der weduwe' in Luk. 21 : 1-4 een zieke kan helpen met andere ogen naar zichzelf te kijken. Het weinige dat de weduwe aan de HERE gaf was meer dan alles wat de rijken gaven. Zo kan ook 'het weinige' dat een zieke voor de HERE doet, veel meer zijn dan 'het vele' dat een gezonde doet. De Schrift helpt ons anders te kijken. En tegelijk helpt zo'n woord als Ps. 92 : 16 ons in het lijden een doel voor ogen te stellen. Het doel van ons leven is gelegen in de verheerlijking van Gods Naam, niet alleen in goede, maar ook in kwade dagen, als het moet door lijden heen, zoals ook de HERE Christus door zijn lijden heen de HERE verheerlijkte. In lijden proberen het weinige wat ons nog is overgelaten te investeren in liefde tot Hem, totdat het hier op aarde niet meer hoeft en wij de lofzang voortzetten met de schare die niemand tellen kan.

Vreemdelingschap

Deze artikelen zijn geschreven vanuit het geloof in Jezus Christus en die gekruisigd. Ze zijn geschreven om de gemeente van Jezus Christus te bemoedigen en niet bedoeld als een bijdrage aan de brede maatschappelijke discussie die momenteel gaande is. Maar vervreemd je je met deze benadering niet van de samenleving? En maak je het de leden van de gemeente van Christus – die toch binnen de context van deze samenleving moeten functioneren – niet veel zwaarder om christen te zijn? Misschien wel, maar hoewel ik er in zijn algemeenheid van harte voor ben om alle nodeloze obstakels tussen Kerk en samenleving weg te nemen, zie ik uitgerekend op het punt van de omgang met het lijden weinig mogelijkheden voor aanpassing. Dat komt, omdat de omgang met het lijden zo heel nauw samenhangt met de essentie van het christelijk geloof. De Kerk heeft vanaf het begin geleefd uit lijden van Jezus Christus en die gekruisigd. De Kerk zelf heeft ook steeds moeten lijden – *vreemdelingschap* – en door dat lijden zijn velen tot inkeer gebracht. Het op dit punt vreemdeling blijven in een samenleving die Christus niet volgt, lijkt me – vrees ik! – iets onontkoombars. God zij dank hoeven we die weg echter niet alleen te gaan.

Noten:

1. *Opbouw*, 40ste jrg. nr. 6, pg. 105
2. Job 38-42:6; Jer. 15 : 19

Gemeente-zijn binnenstebuiten

J. Kranenburg, Kampen

Naar aanleiding van het referaat 'Gemeente-zijn naar binnen en gemeente-zijn naar buiten' door ds. H. de Jong.

De gemeente kent een gericht zijn naar binnen en een gericht-zijn naar buiten. De vraag hoe die beide zich nu tot elkaar verhouden, dat was de inhoud van het referaat dat ds. De Jong hield voor de laatste ouderlingenconferentie. Ik stemde aanvankelijk hartelijk met de inhoud in, maar na enig nadenken, en dat is iets waar ds. De Jong je altijd weer toe dwingt, ging ik iets missen. Ik voelde een nood waarin ik niet geholpen werd. Ik tracht mijn gemis, om het wat zwaar uit te drukken, hier weer te geven.

Wanneer de gemeente naar buiten treedt met het Evangelie, moet zij zich eerst naar binnen keren. Hiervoor gebruikt De Jong het beeld van de zandloper. Die begint van boven breed, gaat dan over in een smal deel om vervolgens weer breed uit te monden. De Here God heeft van de aanvang van hemel en aarde af de breedheid van de aarde op het oog, maar die bereikt Hij slechts via de vernauwing van Abram en Israël en tenslotte van het kruis van Zijn Zoon. Pas na de opstanding komen de einden der aarde in zicht. De Jong onderbouwt zijn weergave van Gods werkwijze door een aantal Bijbelplaatsen. Prachtige dingen zijn in dit gedeelte van het referaat te vinden. Dat neemt niet weg dat het mij hier en daar moeite heeft gekost, de gedachtengang van de Bijbel te volgen.

Dit deel van het referaat is niet altijd gemakkelijk. „De Bijbel is toch wel een moeilijk boek”, denk je dan. De argumenten moeten van heel ver en heel diep komen.

Zeker, ik begeef mij nu op een zijpad, maar ik wil dit toch kwijt, want ik wil ds. De Jong, stellig namens velen, met nadruk zeggen: wij hebben uw gedachten en woorden in deze situatie heel hard nodig, maar wiekt u nu niet te ver bij ons vandaan alstublieft, want wij willen u graag blijven volgen.

In zijn gehele referaat blijft De Jong het beeld van de zandloper gebruiken.

Voordat de gemeente naar buiten treedt

moet zij eerst naar binnen om de crisis te overwinnen, waarin zij verkeert. Pas daarna kan zij de weg naar buiten zoeken. De gemeente moet zich niet schamen om te zeggen dat zij wegens bouwingswerkzaamheden tijdelijk gesloten is en intussen aan een klein loket de verkoop voortzetten.

Dat is een sprekend beeld en het laat geen misverstand bestaan over wat De Jong wil.

Maar bij wat daarna volgt kreeg ik het gevoel dat ik in de steek werd gelaten. Dat gevoel waarmee ik hierboven begon. De noodzaak van de verbouwing vloeit voort uit het feit dat de christenheid nu zelf in een crisis verkeert en niet maar een of andere kerk. Zo diep schat De Jong de huidige crisis in.

Maar ik vraag mij af of wij niet een steek dieper moeten gaan. Niet maar de christenheid maar het geloof verkeert thans in een crisis. Ik bedoel met geloof niet de inhoud van ons geloof – dat wat wij geloven – maar ons konkrete geloven. Het geloof van Henk de Jong en dat van Jaap Kranenburg. Zulke persoonlijke zaken dwingen je bijna tot het vertrouwelijk gebruik van de voornamen, dat ds. De Jong mij stellig niet kwalijk neemt.

Ons geloof wordt nu, naar het woord van onze Heiland, gezift als de tarwe (Luk. 22 : 31). De Heer zal dit allereerst bedoeld hebben van het geloof van Zijn discipelen. Wat moet dat geschud zijn in de zeef toen Hij leed en stierf en het verloren scheen te hebben van de macht van de dood.

Maar dit alles is nu toch bezig zich te herhalen?

Hij mag er toch opnieuw niet langer bij zijn in de wetenschap, in de politiek en in duizend vragen? Hij wordt toch weer weggevoerd en opnieuw gekruisigd? En opnieuw schijnt Hij tegen dit alles niet opgewassen net als toen. Schijnt, zeg ik met nadruk. Maar toch: nu gaat ons geloven in de zift van de satan.

Ik bedoel dit niet angstaanjagend of triest, want ik weet ook van het gebed van onze Heiland dat ons geloof niet zal bezwijken, maar dat ziften gaat door! En het gebed van onze Heer is er voor nodig om het er onder uit te houden. Ik word vaak bevangen door het gevoel dat ik de dagen beleef waarvoor de Hei-

land zijn discipelen zo pastoraal waar-schuwde toen Hij zei: „Er zullen dagen komen dat gij zult begeren één der dagen van de Zoon des mensen te zien en gij die niet zult zien” (Luk. 17 : 22). Want dat begeren ken ik: een dag te beleven waarop het duidelijk is voor iedereen: dat Hij regeert en niet machte-loos het gebeuren ondergaat, dat Hij de redder is der armen en hun hulpge-schrei hoort, zoals wij dat graag zingen. Ook in zulke dagen blijft mijn geloof in stand, maar ik ervaar toch waaraan Hij gedacht heeft toen Hij sprak over dat gezift worden als de tarwe.

Aan dat gezift worden kan men zich, geloof ik, ook op een onbijbelse manier onttrekken. Ik licht dit toe door een ver-wijzing naar Hymeneüs en Filetus uit 2 Tim. 2. Zij zijn van mening dat de opstanding reeds heeft plaatsgehad. Ze zullen bedoelen dat het nieuwe leven al volledig is ingetreden. Zij staan boven alle strijd en zonde en lijden al helemaal in het nieuwe bestaan, waar je van de wereld geen hinder meer ondervindt. Je kunt de wereld dan ook afschrijven. Wie er nog last van heeft is een probleem-sjouwer. Voor wie gelooft bestaat de wereld nog wel, maar hij wordt er niet door geraakt.

Ik denk er niet aan, te beweren dat wij geestverwanten van deze beide man-nen zijn. Die gedachte is te erg. De apostel heeft één van hen zelfs aan de Satan overgegeven, zegt hij. Maar staan wij niet aan het begin van de weg die ook Hymeneüs en Filetus zijn gegaan? Die zijn toch ook niet van vandaag op morgen tot hun dwaling ver-vallen? Zij zijn een weg gegaan. Ze zijn 'uit het spoor der waarheid geraakt', zegt de apostel. Ze zaten aan-vankelijk dus wel degelijk op het goede spoor, maar zijn het bijster geraakt. Op de splitsing waar deze twee van het goede spoor zijn afgeweken en een zij-paad insloegen zie ik ons soms staan. Ik zeg nadrukkelijk 'ons', want wij dragen allen deze dwaling in de kiem gedurig met ons mee. Zij is aan niemand van ons helemaal vreemd. „De eigenlijke zonde van de mens” noemde iemand dit kwaad, en „een eeuwenbedreigend onraad”. Een beetje aarzelend, onzeker of het de goede weg wel is, zo staan wij daar. Ik ken ook uit eigen hart en leven de neiging om de wereld achter mij te laten. Ik begrijp ook de hardnekkigheid waarmee gezangen worden bemin-d waarin de wereld verdwenen is. Wat is dat anders in de psalmen! Daar zijn de bozen permanent in beeld.

Over de wereld, had ik het, maar wie niet meer rekent met de wereld, rekent ook niet meer met de geschiedenis van de wereld en met de veranderingen die zich daar voltrokken. Wij kunnen immers rustig toegeven dat geloven na Auschwitz iets anders is dan geloven voor Auschwitz. Daar behoeft toch geen ketterij achter te zitten wanneer je dat zegt, al is dat wel mogelijk? Enige tijd geleden zag ik een vriend van vele jaren terug in de kerk zitten. Hij was ver-huisd en ook vervreemd van de gemeente, maar hij was er weer eens. Ik vond dat hij het slechter had kunnen treffen en vroeg na de dienst hoopvol hoe hij het gevonden had. „Het is nog net als twintig jaar terug”, zei hij, „Wat ik toen hoorde werd met wat andere wor-deren gewoon herhaald, maar de wereld waarin ik nu leef is wel een andere.” Het was een verrassing voor mij toen ik in Opbouw van 22 maart op blz. 117 een vrijwel gelijksoortige belevenis beschre-ven vond door Wilna Smienk-van 't Hul. Zij had een vriendin, die al jaren niet meer in de kerk kwam, meegenomen en vroeg haar na de dienst hoe zij het had gevonden. Het antwoord was: „Het was of ik nooit ben weggeweest”. Ik werd een beetje getroost toen ik dit las. Het was net of er iemand naast mij kwam zitten op het bankje waar ik mij soms erg eenzaam voel.

Zeker, de woorden zijn hedendaagser, we zijn gezangen gaan zingen, er zijn nevendiensten voor de kinderen, domi-nees zijn wat vrolijker gekleed. Er zijn soms allerlei probeersels. Ik ben wel blij met deze veranderingen. Bijzonder blij zelfs. Ik heb er zelf naar gejaagd, maar ik ben gaan inzien dat onze diensten onder deze veranderin-gen zo vaak alleen maar een schijn van aktualiteit gekregen hebben. Vaak zijn er antwoorden die uit lang vervlogen dagen stammen. We schieten op kaze-matten waaruit de vijand al lang verdwe-nen is.

Tieners, die zaterdagavond zijn wezen stappen, komen zondagochtend in de kerk in een andere wereld terecht dan die waarin ze een paar uur tevoren ach-ter een pilsje zaten. Niet vanwege de andere antwoorden, maar omdat ze er niet de vragen terug-vinden waar ze het die nacht over gehad hebben.

Ik denk dat een dominee op zondagoch-tend in de preek best de tieners te lijf mag gaan die op zaterdag gingen stap-pen, maar dan moet hij er eerst achter zijn wat hen die nacht bewoog. Anders hangt zijn boodschap volledig in de lucht.

Ds. De Jong somt een aantal vragen op, die de wereld of de situatie in de wereld ons stelt en vraagt zich af wat wij in antwoord op die vragen te bieden hebben.

Maar dat zijn immers vragen die niet pas de wereld ons stelt, aan de deur van de kerk om het zo maar eens te zeggen. Dat zijn vragen waar we zelf al middenin zitten! Ik zie de homofielen niet meer in de kerk, maar ze moeten er toch zijn? Waarom houden zij zich schuil? De arts die met vragen rondom levensbeëindiging tobt zit toch ook in de kerk, maar daar kent men alleen ant-woorden en blijkbaar niet zijn probleem. De antwoorden stammen als regel uit een tijd, waarin zijn problemen nog niet bestonden.

Hij verwacht ook eigenlijk in de kerk-dienst geen antwoorden, de prediker kent ook trouwens het doktersvak niet, maar de dokter mag in de kerk ver-wachten dat hem goede richting wordt gewezen voor het vinden van de weg in zijn problemen, en dan in woorden waaruit blijkt dat de prediker zijn wereld kent, al kent hij niet de passende ant-woorden. Soms wekken predikers de indruk dat zij ook de goede antwoorden kennen, maar die helpen de dokter alleen maar verder van huis.

Met deze en nog veel meer vragen die-nen we ons nu bezig te houden, maar dat niet tijdelijk aan een klein loket zoals De Jong voorstelt maar met wijd open-staande deuren. De kerk moet zich bin-nenstebuiten durven keren en rustig laten horen dat ze lang niet alle ant-woorden weet, maar wel de richting kan wijzen.

Als naar buiten toe zou blijken dat wij zoekend en aarzelend, en vooral bid-dend, in de kerk bezig zijn met dezelfde vragen als buiten de kerk, dan kan dat toch niet verborgen blijven? Het zou in elk geval mensen vasthouden die nu soms ongemerkt verdwijnen. De vriend van vroeger, waarover ik het zoëven had, zou dan misschien nog eens terug-komen. En de oude vriendin van Wilna Smienk-van 't Hul stellig ook. De Heilige Geest zou wel eens op ver-rassende wijze kunnen laten uitlekken waar wij mee bezig zijn.

En als we dan toch nog naar buiten zouden gaan met het evangelie, als daar ruimte voor komt, als dat dan nog zin heeft en als we de handen dan al niet te vol hebben, dan zou de toon toch een andere zijn dan die we nu vaak horen vanuit de evangelische hoek. Als die er dan tenminste nog is.

Asielzoekers en vluchtelingen

Ineke van Buren, Apeldoorn

Na het op de diaconale conferentie gehouden referaat van P.J. van Kampen publiceren we nu de bij dezelfde gelegenheid gehouden inleiding van Ineke van Buren. Een verhaal uit de praktijk van de asielzoekers. De inleidster is dan ook als maatschappelijk werkster betrokken bij een van de AZC's in ons land.

Elke gemeente in Nederland vangt vluchtelingen en asielzoekers op. Daarom kunt u hen ook in iedere kerkelijke gemeente tegenkomen. Mensen kunnen in verschillende stadia van hun asielprocedure zijn, daarbij kunnen ze ook in verschillende lokaties verblijven, een kort overzicht.

Aanmeldcentra: (AC)

Vreemdelingen die in Nederland asiel aanvragen worden door de vreemdelingenpolitie doorgestuurd naar een AC. Hier wordt het asielverzoek ingediend en gekeken of het voor verdere behandeling in aanmerking komt. Als het antwoord hierop positief is wordt de asielzoeker binnen 24 uur in één van de OC's geplaatst. Doordat er nu (sinds okt. '94) een strenge voorselectie plaatsvindt, valt een kwart van de aanvragers af en komen uiteindelijk alleen de gegronde asielzoekers in de OC's terecht.

Opvang- en onderzoek Centra (OC):

In het OC wachten de asielzoekers de eerste beslissing op hun asielverzoek af. Deze beslissing wordt genomen op grond van een uitgebreid 'nader gehoor' dat afgenomen wordt door een kontaktambtenaar van de IND (Immigratie en Naturalisatiedienst). Bij een afwijzing kan een asielzoeker in beroep gaan. Als de beslissing onveranderd blijft, moet de asielzoeker Nederland verlaten.

Asielzoekerscentra (AZC):

Asielzoekers die voorlopig in Nederland mogen blijven worden overgeplaatst naar een AZC of een noodopvangaccommodatie (AVO) in afwachting van het verdere verloop van de procedure. De centra van het COA

(Centraal Orgaan Opvang Asielzoekers) zijn bedoeld voor asielzoekers. Dit betekent dat mensen, van wie de procedure afgerond is, niet meer in het centrum thuishoren. Als het verzoek wordt afgewezen, dient men het land te verlaten. Wordt het verzoek ingewilligd, krijgt men dus een status en verhuist men naar een gewone woning ergens in Nederland. Procedures kunnen uitlopen tot een periode van drie jaar, dus mensen kunnen lange tijd in een AZC verblijven.

Tot 31 december jl. konden mensen, die langere tijd in Nederland waren maar nog geen uitslag van justitie hadden, doorstromen naar de decentrale opvang. In deze zogenaamde ROA-woningen wonen 3 à 4 asielzoekers of een gezin in een woning van de gemeente.

Een bijzondere groep asielzoekers vormen de Alleenstaande Minderjarige Asielzoekers (AMA's). Zij zijn zonder ouders in Nederland gekomen. De voogdijvereniging de Opbouw draagt de voogdij over hen en ziet toe op het verloop van hun procedure. Heel jonge AMA's gaan naar gastgezinnen toe. AMA's van ongeveer 11 tot 15 jaar wonen in twee kinderruizen speciaal voor hen. De jongere van hen stromen later door naar een soort woongroep terwijl de oudere (en meer zelfstandige) AMA's naar woningen van de Opbouw gaan, waar elke dag een mentor komt kijken.

De 16- en 17-jarigen worden in AZC's met een zogenaamd AMA-project opgevangen. Daarna gaan ook zij naar de huizen van de Opbouw, of op kamers als ze een verblijfsvergunning hebben gekregen.

Asielzoekers die uw gemeente bezoeken hebben in ieder geval:

- hun familie en bezittingen achter gelaten,
- zijn komen wonen in een hen vreemde cultuur,
- waar de inwoners een hen vreemde taal spreken,

- angst om de procedure, ook als mensen mogen blijven kan het gebeuren rond landgenoten hen neerdrücken.

Daarnaast hebben velen:

- angst om achtergebleven en/of vermiste familie,
- schuldgevoel („Waarom heb ik dit overleefd?“)

Dit kan zich uiten in onder andere:

- psychosomatische klachten,
- een in onze ogen wispelturig gedrag,
- angst voor Nederlanders, wantrouwen in de bedoelingen van anderen.

Enkele aandachtspunten

Enkele aandachtspunten voor de kontakten met asielzoekers (en vluchtelingen):

* Mensen hebben al enkele keren hun verhaal moeten vertellen. Dit is voor velen een aangrijpend iets. Daarom antwoorden mensen vaak ontwijkend

Foto: Phebe Bakker/ND

als hen direkt naar hun vluchtverhaal wordt gevraagd. Bovendien komen mensen vaak uit een situatie waarin ze de ander niet zonder meer kunnen vertrouwen. Daarom is er **tijd nodig om een vertrouwensrelatie op te bouwen**. Toon daarom meer interesse in iemands land, cultuur, eten etc. en in iemands huidige leven.

* Asielzoekers uit hetzelfde land hoeven niet per definitie goed met elkaar op te kunnen schieten. Soms kan daar juist het wantrouwen extra groot zijn.

* Soms voelen asielzoekers zich snel gediskrimineerd. Ze zijn misschien hun hele leven gediskrimineerd en onderdrukt en hebben altijd voor zichzelf moeten knokken.

* In veel oosterse culturen is de communicatie veel minder direkt dan hier. Mensen kunnen zich bedreigd voelen door heel direkte opmerkingen of vragen en kiezen voor beleefdheid boven eerlijkheid. Dat kan betekenen dat ze 'ja' zeggen terwijl ze 'nee' bedoelen.

* In veel culturen speelt het 'wij' een veel grotere rol dan hier, waar het 'ik' meer centraal staat. Mensen zijn erg gastvrij. Op de koffie komen, klinkt dan een beetje karig.

* In veel culturen zijn andere man-vrouw verhoudingen.

* Bij ons is tijd een kostbaar iets, in veel landen is tijd een eindeloos iets. Iets waar je vandaag niet aan toekomt kan morgen ook, dan is er weer een dag.

Kontakten vanuit de gemeente

Veel mensen komen uit een moeilijke situatie in politiek of religieus opzicht. Daarom is de COA een neutrale organisatie die ongeacht nationaliteit, etniciteit, religie, etc. mensen opvangt. Politieke of religieuze activiteiten zijn in de centra niet toegestaan. U kunt mensen natuurlijk wel uitnodigen, halen voor de diensten of activiteiten organiseren buiten het centrum. Natuurlijk kunt u de bezoekers van uw gemeente ook altijd bezoeken in het centrum, hun leefplek. Activiteiten kunt u in de meeste centra ook wel aankondigen via affiches en dergelijke.

Vrijwilligers zijn altijd nodig in de centra. Daarbij is het prettig dat u het centrum vertelt waarom u dat wilt doen. Wilt u evangeliseren dan is vrijwilligerswerk niet de juiste insteek, maar kunt u bewoners beter uitnodigen voor activiteiten elders. Wees open en eerlijk in uw kontakten.

Tenslotte: Wilt u asielzoekers helpen in het kader van hun procedure of

vluchtelingen met huisvesting, in kontakten met instanties etc. dan is het verstandig altijd contact op te nemen met de officiële instanties. Anders kan het gebeuren dat dingen dubbel gebeuren, wat voor iedereen vervelend kan zijn.

Enkele afkortingen en termen:

A-status: erkend worden als vluchteling volgens het verdrag van Genève.

VTV: Vergunning tot verblijf

VVTV: Voorlopige Vergunning tot verblijf

VD: Vreemdelingendienst

IND: Immigratie en Naturalisatie Dienst (Onderdeel justitie)

AMA: Alleenstaande Minderjarige Asielzoeker

VVN: Vereniging Vluchtelingenwerk Nederland.

Ik heb geprobeerd hier in het kort wat informatie te geven over asielzoekers die in Nederland verblijven. In een volgend artikel zal Helga Bronsveld meer ingaan op de gemeente en wat zij voor de asielzoekers kan betekenen.

Ontvangen boeken

Hallgrimur,

In de schaduw van Uw kruis.

(vertaling: Wim van Herpen en Johan Klein)

54 blz., f 19,95

ISBN 9050306454

Uitg. J.J. Groen en Zoon

Meint R. van den Berg,

Het huwelijksfeest.

144 blz., f 24,50

ISBN 9029713569

Uitg. Kok Voorhoeve, Kampen

A.A. Spijkerboer,

Een gehoorzame rebel.

Martin Niemöller op de kansel en op het podium

198 blz., f 29,50

ISBN 9024278341

Uitg. Kok, Kampen

Contact Orgaan Gereformeerde Gezindte,

Wat zegt de bijbel over de kerk?

Ecclesiologische consensus.

12 blz., f 2,95

Uitg. COGG, Burg. des Tombeplein 83, Apeldoorn; giron., 4543194

Kruimels van de tafel

Rijk naar God toe

Een dwaas is in de bijbel niet iemand met weinig hersenen en een laag I.Q. De knapste koppen kunnen dwaas zijn. Want dwaas zijn is: geen rekening houden met God, Hem en zijn woord over het hoofd zien. Het is doen alsof je het wel zonder Hem kunt stellen. Het is denken dat je leven afhangt van wat jij allemaal bij elkaar weet te graaien.

Er is eens een t.v.-spel geweest waarbij je een prijs kon winnen, die hierin bestond dat je met een winkelwagentje een paar minuten gratis mocht winkelen in een supermarkt. Je moest dan in die paar minuten zoveel mogelijk in de wacht zien te slepen. Op een holletje zag je de winnaars langs de schappen rennen, links en rechts om zich heen graaiend om het wagentje te vullen. Precies zo holt de westerse mens langs de schappen van het bestaan. Ongeremd en ongegeneerd graait hij alles wat binnen zijn bereik komt, naar zich toe. Snel, snel! Want je mag niets mislopen. En na ons de zondvloed.

Dwaas, zegt Jezus. Volgestouwd schuren garanderen je leven niet (Luc. 12:16v). Het leven is méér dan voedsel, méér dan welvaart, méér dan een vette bankrekening, dan economische groei en werkgelegenheid.

Hoe reageren wij als de groei stagneert, als we een paar stappen terug moeten doen en niet meer de allernieuwste apparatuur kunnen kopen? Hebben we dan het gevoel dat het leven ons tussen de vingers door gaat glippen? Steekt dan iets van paniek de kop op? Als dat het geval is, heeft het virus van de hebzucht bij ons toegeslagen. Dan wordt het tijd jezelf te vaccineren met het evangelie. Want dat biedt bescherming tegen dat virus. Leven is méér dan voedsel, méér dan luxe, méér dan een goed gevulde portemonnaie. Ook al heb je nog zoveel bezittingen, al verdien je geld als water en liggen je kluisen vol waardepapieren, dan nog heb je daarmee het leven niet in je greep. De rijke dwaas verkeerde in de illusie dat dat wel zo was. Je hebt veel goederen, zei hij tot zichzelf, opgetast voor vele jaren. Neem het ervan. Eet, drink en wees vrolijk. Hij dacht dat zijn kostje was gekocht. Maar toen sloeg de dood toe, diezelfde nacht nog. Toen ontdeedte die man dat al zijn rijkdom de dood niet aan de ketting had gelegd en dat hijzelf niet beschikken kon over zijn leven.

Pas als de dollartekens uit onze ogen verdwenen zijn, als we niet langer bezeten zijn van de drang om links en rechts om ons heen te graaien om ons winkelwagentje uitpuilend vol te krijgen, als we er niet meer van uitgaan dat ons bezit ons leven is, dan pas hebben we geleerd rijk te zijn in God. Eigenlijk zegt Jezus niet: rijk te zijn in God, maar: rijk te zijn naar God toe. We hoeven ons geld en ons goed niet af te zueren. Maar het mag geen zelfstandige grootheid naast of tegenover God zijn. Want dan raken we in de greep ervan. Dan verliezen we God en met Hem ook ons leven. We moeten geld en goed dienstbaar maken aan Hem, rijk zijn naar Hem toe. Alleen dan verliezen geld en goed hun betoverende macht over ons. Alleen dan leren we ermee om te gaan zoals God het van ons verwacht, zonder hebzucht, wel doend (vgl. 1 Tim. 6:17,18).

M.R. van den Berg, Groningen

Een prachtige serie!

P.J.van Kampen, Ede

Het is al weer een aantal jaren geleden dat ds. Gert van den Brink, emeritus-predikant van Rotterdam-Overschie, gevraagd werd een serie van 80 (!) radio-uitzendingen te verzorgen over het Evangelie van Mattheus. Dat zou moeten gebeuren voor de EO-microfoon, plaatsvinden in drie series lezingen, verspreid over drie jaar. Na enige aarzeling heeft hij erin toegestemd dat project te ondernemen en wie (delen van) die serie op de radio gehoord heeft weet dat dat ook gelukt is, op formidabele wijze gelukt zelfs!

Werken met de massamedia geeft zijn eigen moeite en vreugde; een van de aspecten is uiteraard dat je tevoren nooit weet waar je boodschap allemaal wel zal landen! Ik herinner me dat ds. Van den Brink diverse malen zijn grote verbazing en vreugde erover uitsprak dat er zoveel respons op die serie kwam en dat juist uit het katholieke Zuiden van ons land zoveel gereageerd werd. Mensen die hem schreven dat ze elke week met een hele groep luisterden en het gehoorde verder bespraken, er een Bijbelstudie-avond omheen creëerden. Anderen die hem vertelden dat ze elke week baden dat de Here God hem het leven zou geven om in elk geval deze serie af te maken, omdat ze er zoveel van leerden en er zoveel geestelijke winst bij hadden! Juist voor iemand die een deel van zijn loopbaan in het Zuiden heeft doorgebracht moet dat iets ontroerends en groots zijn geweest, dit (radio- en correspondentie) – contact met Rooms-Katholieken in Brabant en Limburg. En zij waren niet de enigen die van hun waardering blij gaven. Nu meen ik dat ds. Van den Brink een begenadigd prediker is en een bewogen verteller van Gods grootheid. Bij lezing van zijn (driedelige) serie boeken gaat dus het element verloren van de mondelinge overdracht. Het zou mooi zijn om de hele serie van 80 uitzendingen geregeld te kunnen beluisteren! Nu de EO bij mijn weten zo'n serie nooit heeft uitgebracht, is het echter goed om de lezingen in boek-

vorm te kunnen volgen. De onder ons bekende Amsterdamse uitgeverij Buitten en Schipperheijn maakte er een keurige editie van, een boekje per serie lezingen.

De serie wil aandacht schenken aan de vragen van de gemiddelde en gewone Bijbellezer. Tevergeefs zoekt men daarom naar een uitvoerig noten-apparaat en allerhande verwijzing naar nieuwe en oude literatuur over dat onderwerp die in binnen- en ook in buitenland verschenen is. Toch heeft de schrijver zich bewust van zeer veel literatuur op de hoogte willen stellen alvorens hij tot zijn afwegingen kwam en dat is ook te merken in de exegetische opmerkingen. (Er komt overigens wel geregeld een verwijzing voor naar exegetisch werk; dat gebeurt meestal en passant.) Omdat de spits zeker niet uitsluitend exegetisch, maar ook pastoraal wil zijn, is er veel dat wil appelleren aan de vragen die menszijn in onze tijd steeds weer oproept.

De laatste dingen

Bij een nauwgezette recensie hoort toch wat uitwerking van een gedeelte. Dat wil ik ook doen; ik kies (tamelijk willekeurig) wat passages uit de rede over de laatste dingen in hoofdstuk 24 van het Evangelie. Dat is (voor de goede orde hier gemeld) dus een passage uit het derde deeltje van de serie.

Vanaf p.65 gaat het over de Eindtijds-rede. Daarbij is de toon zeer sober. Zoals te verwachten is, is er weinig spoor van Hal Lindsey-achtige fantasieën. Meer nog, "Prof. D. Holwerda heeft mij ervan overtuigd dat de verzen 4-31 in eerste instantie en in zijn geheel slaan op de verwoesting van Jeruzalem." Hier is er een verwijzing naar een artikelenserie in Opbouw uit 1975.

Aan de hand van het werk van Flavius Josephus wordt verteld over de rampspoed die over de stad Jeruzalem gekomen is, toen Romeinse legioenen het beleg om haar sloegen. Van den Brink schuwt krachtige uitspraken niet, maar steeds komt pastoraal besef boven. Een m.i. kenmerkende passage: "Het zwaarst weegt de haat uit eigen kring: kinderen die in hun fanatisme hun ouders overleveren en ouders kinderen. Veel gelovigen knap-

pen daar op af. Hun liefde verkeert in haat. Verloedering treedt op als gevolg van wetsverachting. De messianistische rebellenleiders zijn godvergeten criminelen geweest. Nooit werd een klimaat geschapen zo koud en hard als tijdens het beleg van Jeruzalem." (67) Wie Flavius Josephus' verslag leest kan het moeilijk met van den Brink oneens zijn!

Op p.69 geeft hij een heel sobere (en bescheiden) duiding van de "raadselspreuk" van het aas en de gieren die er zich omheen verzamelen.

Bij zijn conclusies (71,72) begint hij met deze zin: "Jezus' voorzeggingen zijn zeer vertroostend." Na verwijzing naar vele seismische activiteiten, zoals de recente aardbevingen van Los Angeles en Kobe) vervolgt hij: "De evangelieverkondiging over de hele wereld is een machtig en vertroostend signaal: de Heer is al dichtbij. (Hebreeën 10:37)"

*veel dat wil
appelleren aan
de vragen
die menszijn
in onze tijd steeds
weer oproept*

Een tweede conclusie is: "Hoe machtig is onze Heer, dat Hij 2000 jaar geleden, deze dingen reeds voorzegde. Hij is de Heer van de toekomst. Alle trucs van de vijand zijn Hem bekend, zoals de geheime plannen die de koning van Aram indertijd in zijn binnenkamer beraamde, bekend waren aan de profeet Eliza. (2 Kon.6:8 vv.)"

Geloofsopbouw

Een klein punt dat me spijt is dat hij de verwijzingen globaal houdt. Als hij spreekt van de Christenen die naar Pella in het Overjordaanse vluchten en dan verwijst naar werk van de vroege kerkhistoricus Eusebius van Caesarea, wil ik graag precies weten waar dat staat. Nu telt mijn oude editie van dat werk (met grote bladzijden) 466 pagina's! Dan helpt het om er even bij te zeggen dat dat bij Eusebius te vinden is in boek III, hoofdstuk 5, pericoop 3. Bij verwijzing naar het standaardwerk van Schurer op dezelfde pagina 68 treft me hetzelfde. De twee (verkorte) delen die ik van Schurers

Economie speelt zending parten

Zuidafrikaanse gemeente groeit tegen de verdrukking in

Marjon Busstra, Amersfoort

Na bijna veertig jaar Kamper zending in het Zuidafrikaanse Kwazulu-Natal, worden de zendelingen steeds vaker geconfronteerd met de vraag: Hoe lang nog? Tot op heden kunnen ze daar geen zinnig antwoord op geven. Immers: De kerken groeien, evenals het aantal 'eigen' predikanten. Maar zolang de economische positie van de mensen niet verbetert, zullen de jonge kerken afhankelijk blijven van het rijke Nederland.

Het is bewolkt en regenachtig als we aan het eind van de week in Elandskop in het noordwesten van het zendingsgebied arriveren. De wegen zijn moeilijk begaanbaar. Waar het asfalt ophoudt begint de rode modder. Een bus aangehobbeld. Het is raadselachtig hoe zo'n gevaarte op de meest onbegaanbare plaatsen vooruitkomt. Zoals hier, waar het pad voert naar het huis van dominee Sithole in Elandskop.

Op de één of andere manier weet ds. Wielenga de auto door de gaten en over de stenen te manoeuvreren. We komen veilig aan bij een laag wit huis.

De inrichting ervan doet westers aan; veel hout. Niet zo vreemd, als blijkt dat de predikant vroeger zijn brood verdiende met het maken van meubels.

Spectaculaire wonderen

Ds. J.P. Sithole is één van de eerste zwarte predikanten in dit zendingsgebied. Sinds 1991 hoedt hij de gemeente op Elandskop. Een eigen predikant, een eigen kerkgebouwtje... Elandskop is het voorbeeld van waar de zendelingen uiteindelijk naar toe werken. Toch kan deze gemeente onmogelijk zelfstandig functioneren. Een eigen predikant en kerkgebouwtje brengen grote financiële lasten met zich mee. Een last die de kleine gemeente onmogelijk zelf kan dragen. Elandskop vormt geen uitzondering. Ook hier zijn de mensen zijn arm.

Als je het evangelie wilt overdragen, moet je dus op de juiste golflengte zitten

Werk is moeilijk te krijgen en wanneer je zo gelukkig bent werk te vinden, word je vaak onderbetaald. Ds. Wielenga erkent dat er ook een andere kant is: "Wanneer wij een gemeente zouden zijn waar mensen genezen worden en waar grote wonderen gebeuren, zouden ze uiteindelijk het geld wel bij elkaar krijgen. Via familie of zo. Je moet de mensen ook leren om geld te geven aan een kerk. Dat het je plicht als christen is. Ook als er geen spectaculaire wonderen gebeuren. Je moet ze daarin opvoeden, want ze zijn het immers nooit gewend geweest".

De zendelingen zien de armoede en het onvermogen om het eigen gezin, laat staan de kerk financieel te onderhouden. In reactie daarop is een 'onderwijsfonds' gestart. Jongeren kunnen hier een kleine beurs krijgen om een opleiding te volgen om zo de kans op een baan vergroten. Eenmaal van school betalen ze de lening terug

werk bezit hebben samen al 830 bladzijden; het is dan onbegonnen werk om een algemene verwijzing daarin snel op te zoeken. Dat is jammer, maar geeft aan dat Van den Brink niet primair schrijft voor mensen die alle verwijzingen willen gaan nalezen. De drie boeken zijn dan ook niet bedoeld als wetenschappelijke studie, maar ze streven geloofsopbouw na. "Voedsel voor het hoofd" staat echter niet op gespannen voet met "brood voor het hart".

Het zou zeer te wensen zijn, als lezers zich deze serie zouden gaan aan-schaffen. Waar vroegere generaties Gereformeerden vaak de Korte Verklaring in de kast hadden staan (die niet zo veel meer gelezen wordt, heb ik de indruk) zou het mooi zijn, als een nieuwe generatie zich nu eveneens voorzag van deugdelijk materiaal; de aanschaf van deze serie zou alvast een heel mooi begin zijn! Het zou bovendien niet gek zijn, als kerkera-den (een of meer delen van) deze serie zouden overwegen, wanneer men een belijdenisgeschenk zoekt.

Ds.G.van den Brink. **Matteus**. 3 delen. Buijten en Schipperheijn. Amsterdam.

Kerkdienst op Ndalen: In liturgie en preek rekening houden met cultuurverschillen.

waardoor het aantal deelnemers kan groeien. Momenteel maken zeven mensen gebruik van deze mogelijkheid om een vak te kunnen leren.

Cultuurverschil

Is het na zoveel jaar nog wel de taak van Westerse kerken om hier geld in te pompen? Er zijn immers ook blanke kerken in Zuid-Afrika. Hebben zij niet veel eerder de taak om deze kleine arme gemeenten te onderhouden en het zendingswerk voort te zetten? Er zijn inderdaad andere Gereformeerde kerken actief in Kwazulu Natal. Een klein aantal op een Zulubevolking van vijf miljoen. Wel wordt er op sommige plaatsen samengewerkt, zoals in Vryheid. De Doppekerk in Vryheid, ongeveer 400 kilometer ten noorden van Richmond, is betrokken bij het evangelisatiewerk in het plaatsje Scheepersnek. Het is de bedoeling dat deze kerk in de loop van vier jaar het werk in Scheepersnek volledig financieel gaat ondersteunen.

Een tweede probleem vormt het cultuurverschil. De meeste Zulu's spreken geen Engels en de meeste blanken geen Zulu. Bovendien moet in de liturgie en de preek rekening worden gehouden met de verschillende achtergronden. Als je het evangelie wilt overdragen, moet je dus op de juiste golfrequentie zitten.

Armoede

Het niet kennen van de cultuurverschillen kan tot misverstanden leiden. Zulu's willen vooral horen over God als de Almachtige. Dat spreekt hen aan, terwijl de blanken graag benadrukken dat God een liefdevolle Vader is. En dat zegt de Zulu's weinig. Alleen al omdat sommige vaders onder Zulu's zich niet bepaald als vader

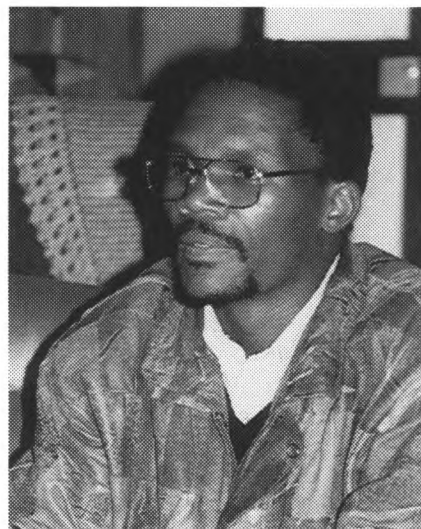
gedragen. Ze laten hun vrouw en gezin soms in de steek. Door armoede gedwongen trekken ze naar de steden om werk (en vertier) te gaan zoeken. De andere zendeling in dit gebied, ds. A. Reitsema, voorspelt een derde probleem: De verslechterende economische situatie van de blanken. De overheid heeft het 'affirmative action'-beginsel gelanceerd. Blanken worden ontslagen om mensen uit de zwarte bevolking aan werk te helpen. "De blanke kerken zullen het dus in financieel zwaarder krijgen", aldus Reitsema. Op het eerste gezicht een goed plan, waardoor ook de zwarte bevolking meer kans op werk en dus op welvaart lijkt te krijgen. Toch moet nog blijken of het ook voor de economie een herstel inhoudt, wanneer over het algemeen lager opgeleide mensen opeens een functie krijgen die een hogere opleiding vraagt.

Uiteengeslagen

De aanstelling van dominee Sithole op Elandskop betekende een taakverlich-

Tijdens de vervolgingen werden de christenen gedwongen elders overnieuw te beginnen

ting voor ds. Wielenga. Inmiddels heeft hij er echter een nieuwe gemeente bij in de stadswijk Umlazi. De buitenwijk in deze zelfstandige stad nabij Durban is de laatste jaren sterk gegroeid. Niet in de laatste plaats door de toevloed van een groot aantal vluchtelingen uit het gebied rond Groothoek. Politieke onlusten

Ds. J.P. Sithole, één van de eerste zwarte predikanten in het Kamper zendingsgebied.

tussen ANC en Inkatha-aanhangers en stamgevechten heeft de trek naar de stad doen toenemen. Gemeenten als Nompofane en Mahlalini zijn in deze contreien door het geweld uit elkaar geslagen en bestaan niet meer. Het werk lijkt de zendelingen bij de handen te worden afgebroken. In werkelijkheid gaat het echter gewoon door. Op andere plaatsen duiken ex-gemeenteleden op, zoals in Hamarsdale en ook Umlazi. Daar bestaat nu sinds begin dit jaar een kleine gemeente, vrouwen en kinderen, die kerkt in het huisje van één van de gemeenteleden. Er bestaan plannen om een leeg gebouwtje in deze wijk aan te kopen om daar de kerkdiensten te gaan houden. Zo ontstaan openingen in gebieden die tot nu toe toegesloten waren voor enige vorm van evangelisatie.

Eerste christengemeente

Het verhaal van Nompofane en Mahlalini geldt ook voor het kerkje in Magoda. Kapotgeschoten ruïnes bieden een troosteloze aanblik. Ds. Reitsema: "Je kunt hier heel dramatisch over doen, maar dat wil ik niet. Vanaf het moment dat deze gemeente verdween, begon de gemeente in Ndaleni (zwarte wijk nabij Richmond) sterk te groeien. Ook begonnen de naar Hamarsdale uitgeweken gemeenteleden met het houden van kerkdiensten in die township. Ik vergelijk het altijd maar met de eerste christengemeente in Jeruzalem. Tijdens de vervolgingen werden de christenen gedwongen elders overnieuw te beginnen. En zo ontstonden de eerste gemeenten op andere plaatsen. Eigenlijk is dat hier ook gebeurd".

Ds. Reitsema bij het voormalige kerkje op Magoda: "Je kunt hier heel dramatisch over doen, maar dat wil ik niet."

Het huwelijksfeest

„Dat boek staat me tegen”, zei mijn vrouw, „ik wil het verder niet lezen.” het ging over het nieuwste boek van Meint R. van den Berg: *Huwelijksfeest*. Toen ik het binnen kreeg, snuffelde ik er even in, het pakte me direct en tot het einde toe heeft het me geboeid. Dat kan ik echt niet zeggen van alle boeken die op mijn tafel terecht komen. Maar tegelijk had ik een soortgelijk gevoel als mijn vrouw, de inhoud stond me ook tegen. Een vreemde tegenstrijdigheid?

Het boek sluit aan bij de actualiteit; het gaat over een dominee die overspel pleegt. Daar is het laatste jaar al heel wat over geschreven en Van den Berg heeft er nu een roman aan gewijd. De titel van het boek is wrang: het verhaal begint ermee dat de hoofdpersoon, Andries, een predikant, over enkele weken vijftig jaar getrouwd zal zijn. Zijn twee kinderen zijn al met de voorbereidingen van het feest bezig en ook gemeenteleden werken aan plannen voor de grote dag. Maar... Andries heeft al twee jaar stiekem een verhouding met Yvonne, een gescheiden vrouw en lid van zijn gemeente. Intussen gaat hij gewoon door met preken en met al het andere werk dat een predikant moet doen. Hoe krijgt hij dat met zijn geweten voor elkaar? Hoe verantwoordt hij dat tegenover God? Dat intrigeerde me, dat maakte dat ik geboeid was, maar tegelijk wekte het een zekere weerzin op. Andries probeert zijn geweten dicht te schroeven, hij vertoont steeds meer het karakter van een gespleten persoonlijkheid. Hij duikt, zoals hij dat zelf uitdrukt, onder in een diepzee van bedrog. Het boek bestaat uit drie delen. Het eerste is een dagboek van Andries waarin hij terugblijkt en beschrijft hoe zijn relatie met Yvonne is begonnen en hoe het verder is gegaan. Tegelijk vertelt hij over het heden, o.a. over de voorbereiding voor het feest. De spanning waarin hij leeft, komt zo heel overtuigend over. Hij probeert wel onder het feest uit te komen, maar, zo schrijft hij, „om geen argwaan te wekken kan ik het er natuurlijk niet te dik opleggen. Noodgedwongen moet ik het spel meespelen, want onder geen beding mag mijn relatie met Yvonne aan het licht komen. Dat heb ik haar van het begin af voorgehouden en zij stemt daar (nog?) mee in.” Het tweede deel bestaat uit maar acht

bladzijden. Het is een brief voor het moderamen van de kerkeraad waarin de hoofdonderwijzer Koelman beschrijft hoe hij van het overspel heeft gehoord. De dochter van Yvonne heeft haar moeder en de dominee in bed betrapt en is in haar radeloosheid naar de onderwijzer gevluht. Ze heeft hem alles verteld en Koelman brengt schriftelijk verslag uit.

Het laatste deel, ruim veertig bladzijden, is geschreven door Sarie, de vrouw van de dominee. Op de morgen van wat een feest had zullen worden, heeft Andries tegenover zijn vrouw en twee kinderen de verhouding met Yvonne bekend, hij is daarna meteen vertrokken en bij Yvonne gaan wonen. Ziehier de geschiedenis in een notedop.

Het eerste deel is het belangrijkste; daarin vinden we de gedachten van Andries, zijn verlangen naar Yvonne maar ook zijn besef dat hij verkeerd doet. Soms is hij heel eerlijk tegenover zichzelf. Zo vertelt hij dat hij af en toe ook nog wel met zijn eigen vrouw naar bed ging om te voorkomen dat die argwaan zou krijgen. In feite bedroog hij dus beide vrouwen en, zo schrijft hij: „Ik walgde van mezelf.”

Die walging was er overigens niet steeds. In het begin is hij het die Yvonne overhaalt tot dingen waarvan ze zegt: „Het kan niet. Je bent getrouwd. Het gaat tegen Gods gebod in. Dat weet jij als predikant toch. Het is beter dat je nu weggaat en niet terugkomt.” Maar hij houdt vol, zet zijn wil door: „Hoe kan zo iets moois als liefde nu verkeerd zijn.” En Yvonne bezwijkt voor hem.

Als de zaak aan het licht komt, toont geen van beiden een spoorje berouw. Tegen een afvaardiging van de kerkeraad zeggen ze: „We weten dat het niet volgens de regels is, maar we zijn ervan overtuigd dat God er begrip voor heeft en het ons niet kwalijk neemt.”

Uiteraard kan ik niet de hele geschiedenis navertellen. Laat ik hiermee volstaan: Op de dag van het huwelijksfeest biecht hij alles op en nog dezelfde dag verlaat hij zijn vrouw en trekt bij Yvonne in. Zijn vrouw is eerst diep gekwetst, wordt dan verbitterd, maar gaat tenslotte toch aan zichzelf twijfelen. Misschien heeft ze inderdaad wel schuld! Toch, op de laatste bladzijde, schemert de hoop door: Zou alles nog weer goed kunnen komen? Ik heb moeite met dit boek. Ja, ik heb het met een zekere spanning gelezen, maar ten diepste stelt het me teleur. De hoofdpersoon schuift al te gemak-

kelijk de schuld op zijn vrouw. En die vrouw heeft te veel weg van een kari-katuur. Als vent zou je toch binnen de kortste keren schoon genoeg van zo'n mens krijgen? En zo wordt begrip opgewekt voor de zonde! Ik ben ook bang dat het boek schade kan veroorzaken bij in de steek gelaten vrouwen en dat het anderzijds door sommige mannen als een verdediging van hun gedrag gehanteerd zal worden. Het is een verantwoordelijkheid waarvan een schrijver zich bewust hoort te zijn. Maar ik wil eraan toevoegen: het lijkt me dat vooral ouderlingen en predikanten er nut van kunnen hebben; het boek kan hun inzicht geven in een denk- en gevoelswereld die hun mis-schien volkomen vreemd is.

Omvang 144 bladzijden.

Uitgever: Kok Voorhoeve, Kampen

Ontvangen boeken

R.A. Jongeneel,

Economie van de barmhartigheid.

Een christelijk-normatieve visie op economie.

272 blz., f 44,90

ISBN 9024277558

Uitg. Kok, Kampen

Anne van der Zee,

In de holte van Zijn hand.

Gods vaderhand voor jou en mij!

31 blz., f 15,-

ISBN 9071097277

Uitg. Drukkerij Bredewold, Wezep

Dr. H.J. Selderhuis e.a.,

Levenswoorden

Uitgave 1996

55 blz., f 13,90

ISBN 9029714034

Uitg. Kok Voorhoeve, Kampen i.s.m. Filippus, Arnhem

H. Folkers e.a.,

Ik geloof - deel 5b;

Werkboek voor catechisanten.

103 blz., f 13,90

ISBN 9060159942

Uitg. De Vuurbaak, Barneveld

Drs. R.H. Matzken,

Neuro-linguïstisch programmeren in bijbels perspectief.

Amersfoortse studies no 21.

109 blz., f 19,95

ISBN 9050306497

Uitg. J.J. Groen en Zoon - Bijbel en wetenschap

Jeugdleidersconferentie 1996

Nico Hollestelle, Breukelen

Zaterdag 23 maart j.l. werd in Breukelen een jeugdleidersconferentie gehouden. Ongeveer dertig jeugdleiders kwamen bijeen om van gedachten te wisselen over het clubwerk 12-15 jaar. Via de Stichting Nederlands Gereformeerd Jeugdwerk bleek dat er behoefte bestond aan toerusting voor jeugdwerkers binnen onze kerken. Deze wetenschap heeft een aantal mensen uit Breukelen er toe aangezet deze dag te organiseren. Een geslaagd initiatief dat een vervolg zal krijgen.

Wat drijft ons?

In de morgen werd een referaat door Freek Boekeloo gehouden, leraar Godsdienst aan een VBO-instelling. Zijn lezing had als titel 'Wat drijft ons?'. Een bezinning over hetgeen wij doen en hoe onze doelstellingen moeten zijn om de jeugd te bereiken. Boekeloo kwam daarbij tot doelen, waarbij hij zich baseerde op ervaringen van kerkverlaters. Wanneer we vragen aan een kerkverlater waarom hij de kerk verlaten heeft krijgen we te horen „het gaat nergens over, het zegt me niets, wat moet ik ermee enz.". Het is dus **zaak**, ook in het jeugdwerk, **ervoor te zorgen dat het wel ergens over gaat**, dat mensen er iets meekunnen, dat het aanspreekt.

In de eerste plaats is het noodzakelijk dat jongeren leren zien dat het geloof relevant is. Laten zien dat de bijbel een spiegel is; dat de bijbel ons meer over onszelf leert. Het heeft geen zin dit als jeugdwerker te vertellen aan jongeren van 12-15 jaar; het gaat erom dat ze zelf leren zien dat de bijbel ons belangrijke informatie verschaft, dat de bijbel over henzelf gaat. Kennis waar je niet omheen kunt, een boek om rekening mee te houden.

Daarnaast is het noodzakelijk dat jongeren gaan beseffen dat er een 'andere' werkelijkheid is, een werkelijkheid die wij niet kunnen zien. Dat het waar is dat er dingen bestaan die wij wel kunnen leren zien, maar niet echt kunnen bevatten. Als voorbeeld hiervan werd het bestaan van de paranormale wereld genoemd. Geloven is zien wat voor anderen verborgen blijft, dit zien is

slechts mogelijk door 'toewending'. Door je open te stellen, door je tot God te richten.

Een derde uitgangspunt is het overdragen van het besef dat christen-zijn iets is dat je samen beleeft. Dat dit ook noodzakelijk is. We leven in een tijd waarin de samenleving steeds verder fragmenteert; christenen gaan tot een zeer kleine subcultuur behoren. Daarin is het samen beleven, het vriendschappelijke, een belangrijke voorwaarde om stand te kunnen houden. Leer jongeren dat het leuk is samen te geloven, dat iedereen waardevol is, dat je er zijn mag.

Deze drie uitgangspunten dienen overgedragen te worden. Ze vormen de basis van waaruit mensen kunnen groeien in het geloof. Het heeft geen zin om jongeren te leren „de Here Jezus in hun hart te voelen", als aan deze drie voorwaarden niet is voldaan. Hierin moeten we niet teveel tegelijk willen. Je kunt niet in een keer van „niets tot alles" komen, stel je doel niet te hoog. God zal het uiteindelijk moeten doen.

Wanneer je dit nastreeft, is het van belang de bijbel goed te gebruiken. Niet als een boek met losse verhalen, niet als een boek waarin voor ieder probleem een oplossing staat, maar als boek waarin een hoofdlijn – schepping, zondeval, kruis, verlossing, nieuw leven – is gegeven, die alles bepalend is. Een veel gemaakte fout is het gefragmenteerde gebruik van de bijbel. Hier een tekst, daar een stukje, een eigen mening erbij, de tekst grondig uiteenrafelen en je hebt weer een bijbelstudie. Veelal over onderwerpen die weinig van doen hebben met de beleevingswereld van jongeren. Hierdoor kan een verkeerd beeld van de bijbel ontstaan, waar mensen op af kunnen knappen. Praat met jongeren over wat ze beweegt, waar ze mee zitten, wat hen bezighoudt en zoek dan met elkaar naar wat de bijbel ons daar over zegt. Zo leren jongeren de relevantie van de bijbel voor hun eigen leven te ontdekken.

De praktische kant

In het middagprogramma werd door Helma de Haan de praktische kant van het jeugdwerk belicht. We hebben te maken met een groep jongeren die zich in de puberteit bevindt. Belangrijk

is dat we deze jongeren met vertrouwen en positief tegemoet treden. Wanneer we onze houding laten bepalen door de idee dat pubers lastig en moeilijk zijn, dan kunnen we ook verwachten dat de jongeren zich zo zullen gaan gedragen. Je eigen idee over pubers wordt dan bevestigd, zonder dat je er iets mee opschiet. In zekere zin krijg je precies die reactie die je in je eigen idee verwacht.

Een puber ontwikkelt zich van kind naar een volwassen persoon. Gevolg van dit proces is onder meer prikkel-

zaak ervoor te zorgen dat het wel ergens over gaat

baarheid, vermoeidheid, slecht kunnen concentreren, duizeligheid, verminderde prestaties, wisselende stemmen, onzekerheid en vrijheidsdrang. De behoefte aan zelfstandigheid en eigen verantwoordelijkheid begint zichtbaar te worden. Taak van de jeugdleider in dit proces dient te verschuiven van leiden richting begeleiden en adviseren. Het is zaak met de gevoelens van de kinderen mee te gaan. **Het gevoel van eigenwaarde dient versterkt te worden.** Dit doe je door aandacht te geven, te luisteren, vrienden te worden, zonder populair te willen zijn. Belangrijk is dat je als leider echt bent, dat je doet wat bij je past. Zeg nooit tegen een kind (geldt overigens niet alleen voor kinderen): Je bent niet aardig, niet leuk enz. Maar leg er de nadruk op dat het kind niet aardig doet. Anders wordt het kind bevestigd in de mening die het over zichzelf heeft en wordt de onzekerheid bevorderd.

Christenen hebben een specifieke

Foto: Jaco Klamer/ND

eigenheid, een life style die ons onderscheidt van anderen. Binnen de jeugdclub dient de jeugdleider deze eigenheid te waarborgen, uit te dragen, de juiste voorwaarden (veiligheid binnen de groep) te scheppen waarin deze eigenheid tot z'n recht kan komen. Dit betekent ook dat je je solidair ten opzichte van de gemeente en de geloofsopvoeding van thuis dient op te stellen. Stel de kinderen open vragen (dus geen vragen die suggestief zijn, of die alleen met ja of nee beantwoord kunnen worden), geef de kinderen de ruimte. Volg dus niet slaafs methodes, maar speel in op wat de kinderen bezighoudt.

Pragmatische instelling

In de nabespreking van de inleidingen kwam de noodzaak van een pragmatische instelling naar voren. Ga uit van de situatie zoals die is en probeer, met de mogelijkheden die je zelf hebt, kleine stapjes vooruit te maken. Niet ieder kind of club is hetzelfde. Daarnaast is het wenselijk wanneer ouders meer betrokken zouden zijn met hun kinderen op de jeugdclub. Helpen bij het voorbereiden van een stukje uit de bijbel is er vaak niet bij. Taak van de jeugdleider is dit richting ouders te sti-

**Het gevoel van
eigenwaarde
dient versterkt te
worden.**

muleren. Soms denken ouders te makkelijk dat „het allemaal wel goed zit met hun kind en de jeugdclub”, soms lijkt het wel of ouders absoluut geen besef hebben van de tijd waarin kinderen opgroeien. Het is wenselijk wanneer binnen de Nederlands gereformeerde kerken meer aandacht aan het jeugdwerk gegeven wordt. De suggestie werd gedaan, in 'Opbouw' een rubriek in het leven te roepen, die zich speciaal richt op geloofsopvoeding en jeugdclubwerk. Een suggestie die uitstekend aansluit op de doelstelling van de persvereniging. De redactie van Opbouw en het bestuur van de persvereniging kunnen binnenkort een brief verwachten waarin deze suggestie nader toegelicht wordt....

Samenvattend kunnen we zeggen dat de dag zeer geslaagd was, nuttig en voor herhaling vatbaar. Een dag die voor alle betrokkenen zeker bemoedigend is geweest. Volgend jaar zal er weer een jeugdleidersconferentie georganiseerd worden.

"Kom vanavond met verhalen..."

Niet door geweld maar door Geest (Zacharia) (2)

Koos Veeskind, Amersfoort

'Bent u geschrokken, vader?' vroeg Mattanja. Jesua keerde uit zijn somber gepeins terug tot de werkelijkheid. Voor hem stond zijn zoon, zijn enige, die hij liefhad. En hij antwoordde naar waarheid:

'Ja, jongen. Als het waar is wat je me vertelt, dan zal Jeruzalem wenen zoals het in jaren niet geweest heeft'.

Hij gaf het gereedschap waar hij de steenachtige bodem mee had bewerkt aan Mattanja en zei: 'Draag jij dat maar'. Zelf nam hij de zware mand met veldvruchten. En zo liepen zij beiden naar hun huisje aan de rand van het dorp. De zon begon al te dalen en de schaduwen van de heuvels werden langer. 'Waar moest u zopas aan denken?' vroeg Mattanja terwijl ze naar huis liepen.

'Aan de slechte tijd waar we in leven, jongen', antwoordde Jesua.

'Is deze tijd dan slechter dan die van vroeger?' vroeg de jongen.

'Zo zou je het kunnen zeggen, maar ik denk niet dat het verstandig is om zoiets te zeggen. Want eigenlijk is de tijd helemaal niet slecht. De tijd is een gave van God en daarom is de tijd altijd goed. Maar de mensen gebruiken de tijd soms heel slecht. En dat bedoelde ik met de slechte tijd waar we in leven'.

'Gebruikten de mensen de tijd vroeger dan beter?' vroeg Mattanja.

'Weet je, er zijn tijden geweest dat wij, Joden, God dienden zoals Hij dat van ons vraagt. Dat waren goede tijden. Toen zegende Jahweh ons. Maar de laatste jaren is dat niet meer zo en ik denk dat Hij ons daarvoor gaat straffen. De meesten van ons volk gaan met hun tijd mee zoals ze dat noemen. Natuurlijk is dat niet waar: ze gaan niet met hun tijd mee: de tijd is goed, dat zei ik al. Maar ze gaan met zichzelf mee, en wij mensen hebben het in ons om de verkeerde kant op te gaan'.

'Hoe is dat zo gekomen, vader?' vroeg de jongen. 'Vertelt u daar eens wat over?' 'Een andere keer dan maar',

zei Jesua, 'Nu zijn we thuis. Berg het gereedschap maar op en leg een vuur aan. Dan zal ik voor het avondeten zorgen'.

Jesua sprak de zegen uit: 'Geprezen zijt Gij, Jahweh, God van Abraham, God van Isaäk, God van Jakob, hoogste God, Schepper des hemels en der aarde, ons schild en het schild van onze vaders! Leg vrede op uw volk Israël en zegen ons allen. Geprezen zijt Gij, Jahweh, die vrede schept!'

Zwijgend gebruikten vader en zoon het geroosterde koren, het vlees, de vruchtenmoes, de landwijn. Goud en rood ging de zon onder. Snel viel de duisternis.

Jesua pakte zijn harp en tokkelde enkele akkoorden, oude bekende melodieën en flarden van nieuwe wijzen die hij met het tempelkoor zou instuderen.

Mattanja luisterde ernaar. Zijn vader was erg muzikaal. Hij was een van de belangrijkste medewerkers aan het tempelkoor. En Mattanja was trots op zijn vader, als het koor weer eens zo prachtig gezongen had: 'Looft Jahweh, want Hij is goed, want zijn goedertierenheid duurt in eeuwigheid'.

Mattanja had thuis alles al gehoord. Stukje bij beetje was de muziek onder vaders handen gegroeid. De mooiste melodieën klonken door hun kleine huis. Maar het mooiste waren de wijzen toch als tientallen, honderden zangers ze hadden aangeleerd en overgenomen – als zij in de ruimte lieten klinken wat in de stilte was bedacht. Toen zijn vader klaar was, durfde Mattanja vragen:

'Mag ik morgen met u mee, vader, als u naar Jeruzalem gaat?' En hij dacht: 'Misschien horen we daar wat meer over de syrische koning, misschien zien we hem zelf wel'.

Jesua vond het goed. Hij beseftte dat er deze keer grote gevaren verbonden waren aan een verblijf in de stad. Maar aan de andere kant wilde hij de jongen ook niet alleen in het dorp achterlaten. Stel je voor dat de syrische troepen hier doorheen zouden trekken!

'Goed', zei hij daarom, 'maar blijf bij me in de buurt!'

Het dak eraf

H. Algra, Den Helder

Onlangs maakte de rubriek 'Regionaal' melding van de aankoop van het voormalig FNV-gebouw 'De Kern' door de Nederlands Gereformeerde kerk van Maassluis. Er moest echter nog wel het een en ander vertimmerd worden. Hoe is nu de stand van zaken?

Het viel wat tegen. Heb je als kerkelijke gemeente een gebouw gekocht, blijkt het dak in slechte staat te verkeren. Van de buitenkant zag het er prima uit, maar er bleek sprake te zijn van echt verborgen gebreken. De gemeente van Maassluis kan veel vrijwilligers inschakelen, maar een dak vervangen, dat is toch echt aannemerswerk. En dan blijkt de winter ook nog eens erg koud te zijn. Vertraging dus.

Volop in touw

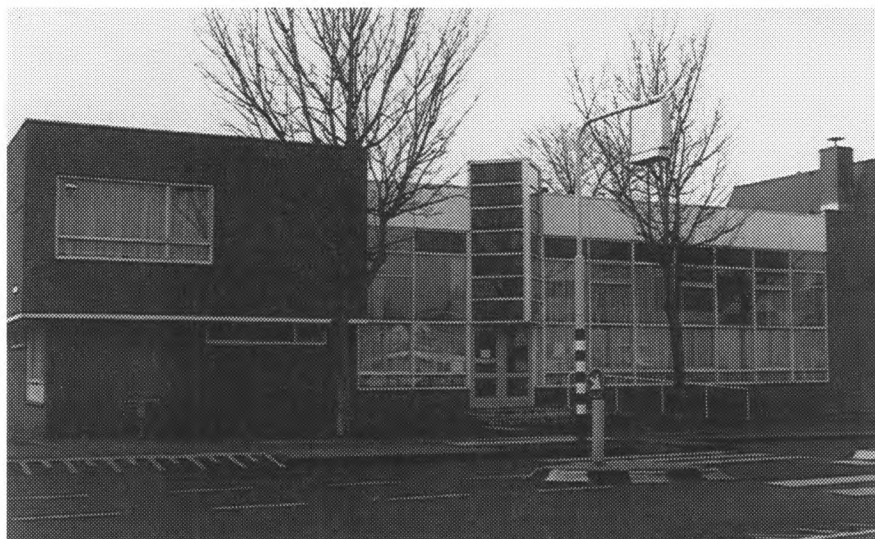
Wijnand Versteeg, lid van de PR-commissie rond de aankoop van het voormalige FNV-gebouw 'De Kern', blijkt echter allerminst ontmoedigd. "Misschien moeten we de datum iets uitsstellen, maar we mikken nog steeds op april. Inmiddels is het dak vervangen, het vroegere verlaagde plafond werd weer verhoogd en de elektrische bedrading is vernieuwd. Iedere zaterdag zijn er zo'n 15 tot 20 mensen tegelijk volop in touw, in de voorjaarsvakantie zelfs veel meer. Ook 's avonds wordt er door een aantal gemeentelieden gewerkt in het gebouw. Vooral de jongeren laten zich niet onbetuigd. Zo hebben ze begin maart het hele liturgisch centrum geschilderd."

'De Boeg' ontruimd

Alsof dat alles niet genoeg is... Weliswaar een bericht om blij mee te zijn, maar tegelijkertijd een hoop werk extra. Het verenigingsgebouw 'De Boeg' is verkocht, maar dat moest op 9 maart 'tussendoor' ook nog ontruimd worden. Dat betekende extra werk. Maar waar laat je de spullen? Die konden nog niet naar 'De Kern'. Dus moesten er tijdelijk andere opslagruimte geregeld worden.

Interieur

Hoe zit het met het meubilair? Er was

goed meubilair uitgekozen, maar dat bleek boven de begroting uit te gaan. Dus maar even uit een ander budget? Daar blijken ze in de kerk van Maassluis nog niet uit te zijn. Een andere grote wens vanuit de gemeente is namelijk het creëren van een forse opslagruimte (60 kubieke meter) ten behoeve van de vele acties die men hier voert ten bate van de Oekraïne. Ook het maken van zo'n opslagruimte kost geld. Ter geruststelling: de FNV heeft het meubilair laten staan (200 stoelen), dus voorlopig hoeft er niemand op de grond te zitten. Over een orgel had de FNV nooit beschikt, maar de piano bleef wel staan. In combinatie met de andere muziekinstrumenten die men bij de begeleiding van de gemeentezang in Maassluis gewend is (dwarsfluit, gitaar en zelfs een cello) kan er dus ook in de zondagse erediensten goed gezongen worden. Een opmerkelijk gegeven is dat de FNV ook een complete keukenuitrusting achter heeft gelaten, dus over de catering bij bijzondere gelegenheden hoeft ook niemand zich zorgen te maken.

Naam

Het gebouw ziet er niet als kerkgebouw uit. Toch wordt er aan de buitenkant niet veel veranderd. Wel maakte een gemeentelid (Henk Valstar) een ontwerp voor een kunstwerk op de gevel. De naam van het gebouw wordt niet veranderd. 'De Kern' wijst op het centrum van Maassluis en is als zodanig ook een begrip in de stad. Tegelijkertijd is de naam heel symbolisch en verwijst naar de kern en zin van ons bestaan.

Wat de buurt betreft: 'de Kern' ligt in een woonwijk. Buurtbewoners worden schriftelijk op de hoogte gehouden van de vorderingen. Een aantal van hen is al tijdens de verbouwing komen kijken. Ook de gemeentelieden worden voortdurend 'bijgepraat'. Eens in de twee weken verschijnt KERNpunt. Daarin vatten de commissies de stand van zaken, de gebeurtenissen van de afgelopen weken en de acties op korte termijn samen. Een van de acties die (naast alle verbouwingswerkzaamheden) binnenkort op stapel staat een bazar.

Officiële opening

Inmiddels komen de leden van de Nederlands Gereformeerde kerk van Maassluis bij elkaar in het nieuwe kerkgebouw 'De Kern'. In april vinden op een aantal zaterdagen festiviteiten plaats, zoals een bazar, een 24-uurs volleybaltournooi en een gezamenlijke maaltijd.

De officiële opening van de 'De Kern' als kerkgebouw is in het weekend van 11 en 12 mei. Op zaterdag 11 mei is er een open dag. Op die (mid)dag zijn belangstellenden tussen 13 en 16 uur van harte welkom. Op zondag 12 mei zal er 's morgens een bijzondere en feestelijke kerkdienst worden gehouden in verband met de opening van het kerkgebouw. 's Middags is er een leerdienst met nabespreking.

Het adres van 'De Kern' is: P.C. Hooftlaan 12, 3142 GH Maassluis, tel. (010) - 591 45 44. De kerkdiensten in 'De Kern' beginnen om 9.30 uur (gewijzigde tijd!) en 16.30 uur.

De K is van koster

Het woordje *koster* is één van die woorden die je alleen maar in de kerk tegenkomt. Het woord is van latijnse oorsprong: *custos* betekent „wachter”. De koster is kerkwachter. Alle huishoudelijke bezigheden die in de kerk en de bijgebouwen te doen zijn, vallen onder zijn supervisie en verantwoordelijkheid. Alles, wat in de week en op zondag in de kerk te doen valt, heeft met de koster te maken. Hij (of zij) gaat over de infrastructuur op het kerkelijk erf.

In kleinere gemeenten zijn het vaak vrijwilligers die, alleen of in teamverband, zorg dragen voor de kosterstaken. Grotere gemeenten, met uitgebreide zaalfaciliteiten, hebben één of meer fulltime koster in dienst, die eigenlijk meer beheerder zijn van een zalencomplex waar van alles te doen is.

In de Rooms-Katholieke kerk heeft de koster vanouds ook taken die meer tegen de liturgie aanliggen en geldt hij als hulp voor de priester. Daar kent ook de koster een ambtsgevaad. In veel protestantse kerken daarentegen is de koster slechts herkenbaar doordat hij als allerlaatste zijn plaats inneemt, vaak op een strategische plek; hij moet alles kunnen overzien.

Veelomvattend

Met de uitbreiding van het aantal activiteiten binnen de kerkelijke gemeente, met name op doorde-weekse dagen, is ook het takenpakket van de koster veelomvattender geworden.

Vergaderingen, catechisaties, vormingsavonden, gesprekskringen, zangkoren, clubs en wat al niet meer, het moet worden ondergebracht, van koffie voorzien. Tal van kleine klusjes en technische handelingen moet hij onder de knie hebben. Hij is manager van de schoonmaakploeg, van hulp-kosters en tuinmannen. In geval van ziekte of ongeval tijdens de kerkelijke activiteiten moet hij ingrijpen en het hoofd koel houden. Bij inbraak of diefstal is hij aanspreekpunt. Achter zijn balie is hij het luisterend oor voor tal van gemeenteleden, maar ook van predikanten die hun verhaal kwijt moeten.

Samenwerking

Juist omdat met name de koster in aanraking komt met zo goed als alle kerkelijke evenementen, is een goede samenwerking met hem van groot belang. Dat geldt ook voor wat er in de kerkdiensten speelt: kaarsen, kle- den en bloemen, hij moet er op z'n minst mee werken, en het liefst ook: affiniteit mee hebben. Dat een en ander met hem goed overlegt en doorgesproken wordt spreekt helaas niet altijd voor zich. Menig koster wordt voor nogal wat voldongen feiten gesteld.

Geduld

Als er dan ook iets is wat een koster nodig heeft is het wel geduld met zijn gemeente.

Zodra een half uur voor de dienst de kerk opengaat voor het kerkvolk, is het gebouw niet langer van hem.

Vaak is hij er alle dagen bezig, heeft hij de avond tevoren alles nog gereed gemaakt. En dan komt het spiedend oog van het kerkvolk precies in de hoekjes die hij over het hoofd heeft gezien. Het kleed hangt scheef. De lessenaar staat te laag. Het is te warm. Of te koud. Ergens hangt spin- rag. En onder een bank ligt peper- muntpapier; en de mensen die het zelf op de grond hebben laten vallen, ver- wijten de week daarop de koster dat hij het niet opgeruimd heeft...

Over het hoofd

Terecht mogen gemeenteleden er vanuit gaan dat de kerk ook hun gebouw is. Maar daarbij kunnen en mogen ze niet om de koster heen. Te vaak komt het voor dat vergaderingen belegd worden zonder de koster te vragen of er wel ruimte is. Nog los van het feit dat zijn aanwezigheid dan ook noodzakelijk is. De goede man maakt dan wel een plekje en neemt z'n plaatsje in. Maar zo vanzelfsprekend is dat dus niet.

Meer begrip voor z'n merkwaardige positie zou de koster welkom zijn. Hij vervult immers letterlijk een sleutel- functie in de gemeente. Een goede koster is goud waard.

Dit artikel schreef drs. E.H. van der Weide, predikant te Nijverdal, in het 'Gereformeerd Kerkblad' (voor Dren- the, Flevoland en Overijssel). Het is een interessant stuk, dat de koster- functie van verschillende zijden belicht. Wij hebben er niets aan toe te voegen, maar adviseren: Neem en lees!

Enschede, O. Mooiweer

'Bluffers'

Het gezin van mijn grootouders telde tien kinderen. Mijn tante en mijn moeder behoorden tot de vijf jongsten. Om de belevenissen van die vijf, op de zolder van hun ouderlijk huis, hebben wij ons vroeger tranen gelachen als mijn moeder ervan ver- telde.

Van alle spelletjes die ze daar doen, is 'bluffers' van Henk het mooiste. Henk klimt dan in de hane- balken en haalt daar de meest gevaarlijke caprio- len uit. Zijn zusjes en broertjes slaan zijn verrichtin- gen gespannen gade.

Sjoertje is vaak jaloers op de onverdeelde aan- dacht die Henk krijgt. Op een middag neemt ze het besluit Henk af te troeven door ook in de balken te klimmen. Henk heeft haar al behoorlijk uitgedaagd, en Minne, die in de gaten heeft dat het spannend gaat worden, doet er nog een schepje bovenop. Anneke en Anko durven haast niet te kijken.

'Niet doen, Sjoertje,' smeekt Anneke bang. 'Henk, hou op, Sjoertje, kom nou terug!'

Maar Sjoertje wil en zal Henk laten zien dat ze durft en met inspanning van al haar krachten klimt ze omhoog. Triomfantelijk zit ze evenlater een paar meter van Henk verwijderd op de balk. Glorieus zit ze daar en kijkt trots neer op haar publiek. Anneke roept bibberend:

'Sjoe, kom nou naar beneden, ik vind het zo eng!' Maar Sjoertje wil ook een 'bluffer' doen, net als Henk.

'Vooruit, Sjoe, laat zien wat je kunt,' gilt Minne van beneden. Sjoertje probeert haar armen omhoog te strekken en dan te zwaaien, maar o! wat wordt ze opeens bang om te vallen. Plotseling is de balk levensgevaarlijk geworden en vertwijfeld grijpt ze zich er aan vast. Ze blijft doodstil zitten, want ze wil niet dat Henk merkt hoe bang ze is. Maar Henk heeft het best door. Kalmpjes klimt hij naar bene- den.

'Ik geloof dat moeder ons roept voor het eten,' zegt hij schijnheilig en loopt naar de zoldertrap. Nu wordt het Sjoertje te veel. 'Henk, help me naar beneden!' schreeuwt ze in paniek.

'Niks hoor,' zegt Henk wrede, 'jij wou toch ook een bluffer doen, nou, zie maar dat je beneden komt.' 'Toe nou, Henk!' vleit Sjoertje, 'ik durf er niet alleen af, help me nou!'

Maar Henk is vastbesloten. Ze wilde hem de baas zijn, nu redt ze zich maar. Anneke kijkt ontzet naar Sjoertje. Vreselijk, om daar te zitten. Wat is Henk gemeen. 'Henk!' begint ze.

'Hou jij je maar stil, want jij durft helemaal niks!' zegt hij. 'En je gaat moeder niet halen hoor!' waar- schuwt hij, als hij tranen in Annekes ogen ziet komen. Ze hebben even niet op Sjoertje gelet. Plot- seling horen ze van boven af haar stem. Ze zingt: 'Als g'in nood gezeten geen uitkomst ziet, wil dan nooit vergeten: God verlaat u niet!.... Henk! help me nou!' 'Niks hoor, red je zelf maar!'

'Vrees toch geen nood! 's Heren trouw is groot, en op 't nacht'lijk duister volgt het morgenrood.... Henk! toe nou!'

Maar Henk loopt tergend langzaam de trap af.

'Schoon stormen woeden, ducht toch geen kwaad; God zal u behoeden, uw toeverlaat!'

Sjoertje zingt het hele gezang uit. En dat geeft haar kennelijk zoveel moed, dat ze op eigen kracht naar beneden klimt. Anneke en Anko zuchten van ver- lichting en Sjoertje kijkt minachtend naar Henk. Met haar neus in de lucht daalt ze de zoldertrap af. Met dat stelletje lafaards wil ze even niets te maken hebben.

Ytje Veeffkind-Eenkhoorn, Amersfoort

Voor de kinderen

Dit jeugdhoekeje gaat over het hele geslachtsregister. Vul in de derde kolom de letter van het goede antwoord in. Wanneer alle letters op de goede plaats staan krijg je er een waarheid uit.

G	J	1
O	E	2
O	D	3
G	D	4
O	Z	5
R	E	6
T	B	7
W	E	8
O	A	9
D	T	10
K	H	11
Y	I	12
S	B	13
E	M	14
L	P	15
Y	O	16
W	O	17
F	G	18
A	D	19

1. Juda was Jakobs vierde zoon.
2. Methusalem werd de oudste man in de bijbel.
3. David had duizend vrouwen.
4. Boaz de man van Ruth was een veeboer.
5. Hizkia moest een vijgekoek op zijn zweer leggen en genas (2 Kon. 20).
6. Seth was Adams oudste zoon.
7. Zerubbabel kwam met veel mensen terug uit Babel (Ezra 2).
8. De vader van Jozef, de man van Maria, heette Jakob (Matth. 1).
9. Noach had vier zonen.
10. Salomo was Davids vader.
11. Josafat was tien jaar koning over Juda (2 Kron. 20)
12. Achaz was een goddeloze koning.
13. Isaak liep mank na zijn gevecht met God (Gen. 32).
14. David was de jongste zoon van Isai.
15. Uzzia werd een hoogmoedig koning en werd melaats (2 Kron. 26).
16. Manasse werd koning toen hij acht jaar oud was (2 Kron. 33).
17. Ezau was de neef van Jakob.
18. Nahor en Haren waren Abrahams broers (Gen. 11).
19. Jezus was de zoon van Elizabeth.

De goede kruiswoorden van Jezus waren:

1. Vader, vergeef het hun, want ze weten niet wat ze doen.
2. Voorwaar, ik zeg u, heden zult gij met Mij in het paradijs zijn.
3. Vrouw, zie uw zoon! Zoon, zie uw moeder!
4. Mijn God, Mijn God, waarom hebt Ge Mij verlaten.
5. Mij dorst.
6. Het is volbracht.
7. Vader, in Uw handen beveel Ik Mijn geest.

G. Wijkhuizen-van Vuuren

Kerkerieuws

Bunschoten-Spakenburg

Ds. J.J. van Es, predikant te Urk, heeft het door de kerkeraad op hem uitgebrachte beroep niet aangenomen.

Regio Dordrecht-Gorinchem

Persverslag van de Regiovergadering Dordrecht-Gorinchem, gehouden op donderdag 21 maart 1996 te Leerdam.

Uit deze vergadering valt het volgende te melden:

1. Besloten werd tot het instellen van een regioscribaat.
2. Ds. Horsman deelt mee, dat het ledental van de gemeente in Zwijndrecht dusdanig terugloopt, dat in de loop van dit jaar opheffing van deze gemeente dreigt.
3. Br. Toepol deelt mee, dat:

a. de kerk in Dordrecht de jongeren probeert te trekken door het houden van diensten, gericht op deze categorie.

b. dat met ingang van 1996 de gemeenteleden in Dordrecht voor de vervulling van het ambt van ouderling (oudste) ook namen van zusters der gemeente kunnen opgeven.

Dit besluit is na zorgvuldige afweging tot stand gekomen na een 10-tal vergaderingen van een werkgroep, die hiervoor was ingesteld in de periode september 1994 tot november 1995.

Almkerk/Werkendam-Gorinchem

In het adres van drs. G. van Dijk is enige malen een fout geslopen. Het juiste adres luidt: dr. J.M. den Uylstraat 8, 4207 NK Gorinchem. Tel. 0183 - 648 320.

Loosdrecht

De kerkeraad heeft nieuwbouwplan-

nen ontwikkeld voor een ontmoetings/vergader ruimte. Het betreft hier echter een kleine gemeente. Op de Ontmoetingsdag kunt u ons daarom vinden met een stand. Wij zullen daar iets van onze plannen laten zien. Tevens hopen we enige artikelen te verkopen ten bate van die nieuwbouw. Mogen we rekenen op uw belangstelling en steun? Graag tot ziens op de Ontmoetingsdag in Barneveld!

Voorthuizen

De groei van de gemeente was voor de kerkeraad aanleiding uit te zien naar een andere locatie voor de morgendiensten.

Sinds 7 april worden de samenkomsten op de zondagmorgen gehouden in het hoofdgebouw van het Johannes Fontanus College te Barneveld aan de Wethouder Rebellaan. Aanvang 9.30 uur. De avonddiensten (18.30 uur) vinden plaats in het eigen kerkgebouw aan de Hoofdstraat te Voorthuizen.

Regio Noord-Nederland

Kort verslag van de voortgezette vergadering van de Ned. Geref. Kerken in de regio Noord-Nederland op 11 maart 1996
Alle kerken zijn wettig vertegenwoordigd. Uit de Vrije Geref. Kerk van Wollega zijn er weer twee waarnemers. Uit Ten Post zijn twee belangstellenden aanwezig.

Hoofdpunt van de vergadering is het verslag van het bezoek van enkele afgevaardigden aan een gemeentevergadering in Ten Post. Ds. Doornbos gaf daar een toelichting op zijn 'leer', met name omtrent de verzoening.

N.a.v. het verslag vraagt de vergadering zich af wat de eventuele volgende stap zou kunnen zijn. Besloten wordt een kleine, uit predikanten bestaande, commissie in te stellen, die moet proberen eerst in alle rust meer helderheid te krijgen m.b.t. de theologische opvattingen van Ds. Doornbos. Van hun bevindingen zal afhangen hoe de verdere gang van zaken moet zijn.

Bunschoten-Spakenburg

Ds. K.H. de Groot heeft zijn kerkeraad te kennen gegeven half mei met vervroegd pensioen te gaan. Ds. De Groot is dan 62 jaar oud. Hij zal zich t.z.t. vestigen in de omgeving van Deventer. Het ligt in de bedoeling van ds. De Groot één dag in de week in Bunschoten te blijven werken, zolang dit nodig is. Ook zal hij de zondagen vullen, waarop hij stond gepland.

Culemborg

Het postadres van ds. J.A. de Vries is

thans: Postbus 134, 4100 AC Culemborg.

Rijswijk

De kerkeraad heeft een beroep uitgebracht op drs. A. Boshuizen, predikant van de gemeente Amsterdam Tuinsteden Zuid west.

Maassluis

De leden van de Nederlands Gereformeerde kerk van Maassluis komen sinds begin april bij elkaar in het nieuwe kerkgebouw 'De Kern' (zie ook 'Opbouw', 5 april 1996). In april vinden op een aantal zaterdagen festiviteiten plaats, zoals een bazar, een 24-uurs volleybaltoernooi en een gezamenlijke maaltijd. De officiële opening van 'De Kern' als kerkgebouw is in het weekend van 11 en 12 mei. Op zaterdag 11 mei is er een open dag. Op die (mid)dag zijn belangstellenden tussen 13 en 16 uur van harte welkom. Op zondag 12 mei zal er 's morgens een bijzondere en feestelijke kerkdienst worden gehouden in verband met de opening van het kerkgebouw. 's Middags is er een leerdienst met nabespreking. Het adres van 'De Kern' is: P.C. Hooftlaan 12, 3142 GH Maassluis, tel. (010) 591 45 44. De kerkdiensten in 'De Kern' beginnen om 9.30 uur (gewijzigde tijd!) en 16.30 uur.

L'Abri-jubileumdag zaterdag 20 april 1996

Can We Be Moral Without God?

L'Abri bestaat in Nederland 25 jaar! In 1971 werd L'Abri-Nederland in het Betuwse dorp Eck en Wiel door prof. Hans Rookmaaker, in aanwezigheid van dr Francis Schaeffer (stichter van het werk) geopend. Dat willen we graag met u vieren. Het leek ons leuk om dat in de lijn van L'Abri met een studiedag te doen. Aanvankelijk hadden we het thema 'Waar staat Holland vandaag?' aan deze dag meegegeven. Op een dag met vele internationale sprekers – van Australië tot Zweden en van Korea tot Boston – leek dit een goed thema. Immers: wat is er in ons kleine landje niet allemaal aan de orde? Waar staan wij als wij vandaag nadenken over de geestelijke conditie van ons land? Toch deed deze titel ons een beetje denken aan het opgeheven vingertje. Wie L'Abri kent, weet dat wij liever koel taxeren dan emotioneel bezweren. Waar het op de achtergrond om gaat is de manier van communiceren tussen christenen en niet-christenen. Die moet gebeuren op eerlijke en zakelijke wijze. Dat betekent dat de hand eerst in eigen boezem moet. Dat betekent ook een oprechte waardering van wat er in het niet-christelijke kamp gebeurt. Daarom hebben wij de titel veranderd in de vraag: 'Kunnen we moreel zijn zonder God?'. Dat lijkt de kern van de zaak. We hopen dat het een goede en gezellige dag zal worden waarin we velen van u zullen ontmoeten. De voertaal van deze dag is Engels.

Programma:

- 10.00 Welkom door Wim Rietkerk
- 10.15 *Can We Be Moral Without God?* Dick Keyes
- 11.00 Muzikaal intermezzo
- 11.15 Workshops. Er is een keuze uit workshops door dr Frank Stootman, Randal & Susan Macaulay, Jim Ingram, Betty Carlson en Jane Stuart Smith, Per Steffan Johansson, Jock McGregor, Greg Laughery en Larry & Nancy Snyder.
- 12.30 Lunch (tegen vergoeding verkrijgbaar)
- 13.30 *Spiritual Revival*, Jerram Barrs
- 14.15 Muzikaal intermezzo
- 14.30 Forumdiscussie met verschillende L'Abri medewerkers over: *Where is Holland today?*
- 15.30 Afsluiting

Toegang: f f 10,- p.p. (Opgave is niet nodig.)

Plaats: Jeruzalem-kerk, Troosterlaan 65, Utrecht

Openbaar vervoer: vanaf Utrecht CS bus 8 (richting Overvecht) – uitstappen bij winkelcentrum 'de Gaard' (Troosterhof)

Met de auto: afslag Utrecht-Noord (A-27). Bij de rotonde linksaf (Darwindreef), vervolgens het spoor over en de tweede straat links (Kapteijnlaan). Na honderd meter ziet u rechts de Jeruzalem-kerk liggen. Er is voldoende parkeergelegenheid.

Aan onze abonnees (herhaalde oproep)

Tot nu toe heeft slechts één derde van het aantal abonnees de machtigingskaart voor automatische betaling ingezonden. Ik zou het bijzonder op prijs stellen als de overigen dat alsnog doen. Dan kunnen wij tot de noodzakelijke besparing op de kosten van accept-giro's komen.

Vult U s.v.p. onderstaande strook in en doe hem op de post. Mijn hartelijke dank voor de te nemen moeite.

E. Schuurman, penningmeester

Gereformeerde
Persvereniging
Opbouw

Automatisch laten afschrijven is heel gemakkelijk:

- u vergeet nooit te betalen;
- u bespaart uzelf de rompslomp van het steeds regelen van terugkerende betalingen;
- u kunt het afgeschreven bedrag terug laten boeken of uw machtiging intrekken.

ingangsdatum:

BEWAARSTROOK

MACHTIGING

- graag geheel invullen, tekenen en opsturen

Ondergetekende verleent hierbij tot wederopzegging machtiging aan de Gereformeerde Persvereniging Opbouw om van zijn/haar rekening bedragen af te schrijven voor het abonnement op OPBOUW.

NAAM

VOORLETTERS

ADRES

POSTCODE

WOONPLAATS

bankrekeningnummer:

girorekening:

datum: handtekening:

HELP VLUCHTELINGEN TERUGKEREN NAAR (T)HUIS

COLLECTE GEMIST?

Hebt u de collectebus gemist voor ZOA-Vluchtelingen-
Misschien had u wel iets willen geven voor de vluchtelingen
en ontheemden wereldwijd.

Wilt u uw gift via bank of giro overmaken?
Giro 550 • Bank 38.75.12012.
t.n.v. ZOA-Vluchtelingen- Apeldoorn
met vermelding van 'huis-aan-huis-collecte'.

Hartelijk dank!

Uw collectant.

**U kunt nu alléén met de
nieuwe nummers bellen.**

**Een goed moment om
uw oude Informatieboekje
te vervangen.**

Zojuist verscheen het
**Informatieboekje
1996**

**voor de Nederlands Gereformeerde
Kerken**

onder redactie van drs. H. Algra

Het bekende blauwe boekje bevat alle bij-
gewerkte gegevens van de kerken.
Daarnaast biedt het Informatieboekje:
een jaaroverzicht met daarin een terug-
blik op 1995; In Memoriams; het statis-
tisch overzicht, toegelicht door
drs. J.B.M. Storms.

264 pagina's f 16,90

Verkrijgbaar bij de boekhandel
Een uitgave van

Buijten & Schipperheijn

Amsterdam, tel. 020-623 66 12

Mw. H.C. Beumer, Soest-presidente vrouwenver.:

**“Onze kinderen christelijk onderwijs?
Dan de kinderen in Hongarije ook!
Help mee.”**

Hulpactie

Hongaarse Christelijk Onderwijs

GIRO 571777

Postbus 455 • 3770 AL Barneveld
Tel.: 0342 42 35 70

Machtigingskaart

Postzegel
hoeft niet,
mag wel.
Graag!

Administratie OPBOUW

Antwoordnummer 511
2900 VD Nieuwerkerk aan den IJssel

